

ธรรมสามัคคี

ความสามัคคีเป็นสิ่งที่โลกต้องการเสมอมา เพราะเป็นธรรมที่มีคุณค่ามาก ยากจะหาอะไรเสมอได้ ตลอดสัตว์นานาชนิดที่ถือความพร้อมเพรียงสามัคคีเป็นชีวิตจิตใจ เช่น พากมด มีมดแดงเป็นต้น เขาไม่ยอมให้อะไรเข้าไปรุกล้ำได้เลย เป็นต้องช่วยกันรุมกัดแบบอาชีวิตเข้าแลกเลยที่เดียวแม้ตัวเล็กที่ทำไม่น่าเกรงขามก็ตาม แต่ใจที่รักพวกรกรวงรัง รักความสามัคคีและสละชีวิตด้วยความพร้อมเพรียง เพื่อทรงหนูทรงคณะอยู่ได้นั้น มิได้เล็กไปตามร่างกาย ใครอยากรเห็นความสำคัญในความพร้อมเพรียงเพื่อสมบัติคือรวงรัง ใช่ และลูกอ่อนของเขาก็ลองเอามือหรือไม่ไปเผยแพร่หรือจ่อเข้าที่รังเข้าดู จะเห็นความคึกคักกล้าหาญในการต่อสู้ของเขาแต่ละตัวจนหมดทั้งรัง แสดงออกมาทันทีไม่ชักช้า

ขณะที่เกิดเหตุต่าง ๆ จากศัตรูนั้น ต่างตัวจะตั้งท่าต่อสู้ และวิงลับสนอลม่านเพื่อบอกเหตุอันตรายแก่กันและกันอย่างไม่ชักช้าเลย เมื่อทราบเหตุตัวอยู่ในรังก็จะรับอุกมาช่วยกันอย่างชุลมุน วุ่นวายชนิดไม่กลัวตายใด ๆ ทั้งสิ้น ต่างตัวต่างรุมกัดคนละที่ลະทางแบบล็อกตายไม่ยอมปล่อยว่าง ถ้าจับกันตัวที่กัดดึงออก หัวต้องขาดคาดดิกับคนโดยไม่ยอมปล่อยว่าง อันเป็นลักษณะถอยทัพกลับแพ้เลย จะต่อสู้จนตายหรือต้องชนะศัตรูเท่านั้น เป็นความจริงใจของเขาที่เป็นนักต่อสู้ ตัวที่ตายก็ตายไปตัวที่ยังก็รุมกัดชนิดโหมกันทั้งรัง หากสู้กำลังของศัตรูไม่ไหวก็ยอมตายกันทั้งรังด้วยท่าต่อสู้ ถ้าชีวิตยังมีเหลือตายก็ให้ยังเหลือด้วยกันแบบนักต่อสู้เพื่อชาติของเขา คำว่าถอยทัพยอมรับความประชัยพ่ายแพ้ และต่างตัวต่างวิงหนีเพื่อเอาตัวรอดนั้นไม่มีในพากมดแดงที่ฝังใจในความรักชีวิตของกันและกันเลย vrou vrou และไข่พร้อมลูกอ่อนเป็นที่รวมแห่งชีวิตและความรักส่วนของเข้า ใคร ๆ จะไปแตะต้องไม่ได้ ถ้าไม่อยากเห็นฤทธิ์แห่งความเจ้าจริงเจ้าจังของเขาที่เป็นชาตินกรอบโดยสมบูรณ์แสดงออกในขณะนั้น

มดแดงเป็นสัตว์ที่รักชาติและความพร้อมเพรียงสามัคคีแท้ชาติหนึ่ง มนุษย์เราหากธรรมชาตินี้ยังไม่ซึมซาบถึงใจ จึงควรจะดูใจและนำคติของเขามาปฏิบัติบ้าง คงจะเป็นประโยชน์แก่มวลมนุษย์มากมาย การขาดคุณธรรม คือความรักกันและความสามัคคีกัน ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยซึ่งจะควรอนนใจ มนดแดงแม้จะไม่มีความรู้สึกซึ้งกวนหัวใจเหมือนมนุษย์ที่ไปเรียนข้ามทวีปแบกใบประภาคนี้ยับตรมารอดกันก็ตาม แต่ความรู้และการกระทำของเขาน่าสรรเสริญและเป็นคติได้ดี ไม่เพียงสักแต่่ว่าเข้าเป็นมดที่อยู่ใต้อำนนจแห่งการเยื่อหิ่ง และเป็นสัตว์ที่มีความรู้สึกตัวและเมตตามิได้ ทั้งที่ตัวเองสู้เข้าไม่ได้ในคุณธรรมบางประเทกตั้งกล่าวมา การรักษาสมบัติมีรังเป็นต้นเขารักษาตลอดเวลาทั้งกลางวันกลางคืนมิได้ประมาท นอนขับกล่อมกันอยู่ในรังโดยอันตรายด้วยความเพลิดเพลินจนลืมตัว

เขามีการอยู่เร่งกันเป็นประจำและเที่ยวตราชตามบริเวณรอบรังมิได้ขาด อยู่ที่ป่ากรังบ้างตามบริเวณข้างนอกรังทั่ว ๆ ไปบ้าง เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นเขาก็วิงถึงกันเพื่อบอกเหตุทันที และพร้อมกันออกตรวจตราต่อสู้ การหากินก็แบ่งกันไปเป็นพวง ๆ เมื่อได้อาหารมากกินด้วยกัน ไม่มีการแบ่งซึ่งกัน

กิน และไม่มีการแอบซ่อนอาหารไว้กินลำพังตัวเดียว ไม่รังแกกันทั้งตัวเล็กตัวใหญ่ เวลาไม่เหตุอันตรายเกิดขึ้นก็ช่วยกันต่อสู้ด้วยความกล้าหาญชาญชัย ไม่หาดกลัวท้อถอยหรือหลบหลีกปีกหนีเอาตัวรอด ว่าเป็นยอดดี โดยปล่อยให้เพื่อน ๆ ตาย อาการทุกอย่างของเขาดังกล่าวมา มนุษย์เรายังอาจสู้เขามาได้ ซึ่งน่าอับอายที่ความรู้ความสามารถมีมากแต่สู้สัตว์ เช่น นกแดงไม่ได้

ผู้เขียนยิ่งตัวขี้ขลาดหาดกลัวที่สุด ไม่มีใครในโลกที่ว่าขี้ขลาดอ่อนแอจะมาหาญสู้ได้ ถ้าไม่อยากรแพ้บนเวทีขี้ขลาดของคนไม่เป็นท่า ฉะนั้นเมื่อพูดถึงความบกพร่องแห่งคุณธรรมที่สูงดีไม่ได้ จึงอดที่จะเอาเรื่องของตัวอุกมาตีแผ่ไม่ได้ เพื่อท่านผู้อ่านทั้งหลายได้ทราบบ้างว่า พระขี้ขลาดอ่อนแอก็ยังมีในศาสนาถึงกับได้รับมาแข่งไม่ยอมแพ้จ้ะ ๆ แต่ถ้าเป็นความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญชาญชัยที่น่าชมเชยแล้ว ยอมแพ้แต่ยังไม่ขึ้นเวที

ความสามัคคีตามหลักธรรมท่านกล่าวไว้ว่า เป็นรากฐานแห่งความมั่นคงของหมู่คณะตลอดคนทั้งชาติ มีความสามัคคีเป็นพื้นฐานรับรองไว้ หากขาดความสามัคคีเสียอย่างเดียวแม้แต่ร่างกายก็ทนอยู่ไม่ได้ ย่อมแตกสลายอย่างไม่มีปัญหา แต่ความสามัคคีจะมีได้โดยสมบูรณ์ต้องอาศัยแต่ละคนเห็นความสำคัญของส่วนรวมที่อาศัยกันอยู่ ไม่เห็นว่าสำคัญเฉพาะตัวคนเดียว เมื่อคนเราเห็นความสำคัญของกันและกัน ว่ามีคุณค่าเสนอ กันในความเป็นมนุษย์ที่อาศัยกัน การแสดงออกย่อมไม่เป็นภัยต่อกัน นอกจากเป็นคุณค่าเดียวเท่านั้น ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวจัด อันเป็นเหตุให้อารัดเงาเปรียบเพื่อนมนุษย์ และเป็นเครื่องส่งเสริมความโลกมากไม่มีขอบเขตเหตุผล เลิงเห็นแก่ได้ถ่ายเดียว อันเป็นช่องทางให้หลวมตัว จนลืมเพื่อนมนุษย์ว่าเป็นอะไรไป คนเราจะมีความร่วมใจและเสวยสุขอยู่คนเดียว ในท่ามกลางแห่งความทุกข์ร้อนของผู้อื่นเป็นจำนวนมากนั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้ หากเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ประชญาท่านคงสอนให้ตั้งบ้านเรือนบนศีรษะมนุษย์มานานแล้ว

ความเห็นแก่ตัวจัดอันเป็นมิตรสหายของความโลกไม่มีเพียงพอนี้ นอกจากเป็นภัยแก่ตัวอย่างลึกลับที่เจ้าตัวไม่อาจมองเห็นแล้ว ยังเป็นภัยแก่ผู้อื่นอย่างไม่มีประมาณ ท่านจึงสอนให้ลະให้ปล่อยวาง พอมีทางเย็นใจบ้าง สำหรับตัวเองและเพื่อนมนุษย์ด้วยกันซึ่งเป็นสัตว์ขี้ขลาดอยู่คนเดียวไม่ได้ จะได้เห็นคุณค่าของกันและกันพออยู่กันได้เป็นผาสุก คนเราราศีตย์ครรและสิ่งใด ควรถือผู้นั้นและสิ่งนั้นเป็นสำคัญ ไม่เหยียบย่ำทำลายอันเป็นลักษณะคนเนรคุณไม่มีความเจริญเจริญก้าว

อยู่เรือนให้รักษาเรือน หมั่นปักการเดชดูให้ลະอดน่าอยู่อาศัยหรือหลับนอน ใช้เสื้อผ้าเครื่องผุ่มทั่วเครื่องใช้สอยต่าง ๆ ให้หมั่นช่างล้างซักฟอกและเก็บรักษาด้วยดี ไม่ทิ้งเกลื่อนกกลางสัดกระจายอันเป็นความเสียหายแก่สิ่งของและตัวเราร่อง ทั้งเป็นการส่องนิสัยว่าไม่เอาไหน ไปอยู่กับใครก็ทำความนักใจแก่ผู้รับให้อยู่ด้วย จนกลายเป็นคนโลกแคนแม้มแผ่นดินถินอาศัยมีอยู่มาก

อาศัยเมืองซึ่งเป็นสถานที่ของคนหมู่มาก ก็ให้ช่วยกันรักษาสถานที่อยู่และทำเลคำชาญ ตลอดถนนหนทางตrocกชอยที่ไปมาหางสู่กัน อย่าทิ้งอะไรให้เกลื่อนกกลางและทำให้สกปรกรกรุงรัง คอยแต่เทศบาลจะมาเก็บกวาดรักษาให้ เทศบาลก็คนเราก็คน ทำให้สกปรกที่ยังทำได้ ส่วนทำให้ลະอดทำไม่จึงทำไม่ได้ต้องคอยเทศบาล หรือกลัวเทศบาลจะปรับใหม่ใส่โทษเอา ถ้าทำดีดังที่ว่าหากเทศบาลจับไป

ลงโทษก็กรุณาไปบอกผู้เขียน จะพามาเดินขบวนว่า สิ่งเหล่านี้เข้าใจว่าต้องทำได้ ถ้าไม่ทอดธุระเพราะ ความขี้เกียจเลี้ยอย่างเดียว

อนึ่งสิ่งใดที่เป็นสมบัติส่วนรวม อย่าคิดนองมือคนองเท้าไปแต่ต้องเต็มที่ทำลาย จะกล้ายเป็นตัวบุ้งตัวหนอนทำลายบ้านเมือง ซึ่งเป็นของมีค่าลำห้วยอาทัยแห่งคนในชาติ ไปบ้านใดเมื่อใดให้ถือเหมือนถิ่นฐานบ้านเรือนของตน จะกันความคนองต่าง ๆ และด้ดันสัยที่เคยเป็นมาเลี้ยได้ต่างคนต่างอยู่อาทัย ต่างคนต่างรักษาทั่วประเทศเขตแดน ความสั่งงานนำดูตลอดความมั่นคงหากเกิดขึ้นเองจากต่างคนต่างบำรุงรักษา ชาติเป็นของคนไทยทุกคน สมบัติของชาติเป็นของทุกคนที่อาทัย จึงควรช่วยกันบำรุงรักษาให้จริงถาวร

ปกตินิสัยแล้วต้องขอภัยหากพิດพลาดจากความเป็นจริง คนไทยเร่าส่วนมากนับผู้เขียนด้วยคนหนึ่ง มักมีนิสัยชอบสะดาวมักง่าย ซึ่งขอมาจากความขี้เกียจนั่นเอง ทำอะไรรีบง่ายมักເเอกสารความสะดาวกเข้าว่ากัน ส่วนผลจะเป็นอย่างไรไม่ค่อยคำนึง สุดท้ายก็เป็นทำหนองสุกເเอกสารกิน สิ่งที่เห็นได้ชัดก็คือกฎหมายข้อบังคับระเบียบต่าง ๆ ฯลฯ ที่ตราไว้สำหรับคนไทยเป็นส่วนมาก เพราะเป็นเจ้าของประเทศไทย ซึ่งคนไทยเป็นผู้ตราเสียเอง ตลอดพระราชมนิยที่ทรงประทานไว้ด้วยความถูกต้องดีงามสำหรับสัตว์โลก และคนไทยที่เป็นชาวพุทธนำมานปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขแก่ตนและส่วนรวม แต่ก็ไม่พ้นที่จะເเอกสารความสะดาวมักง่ายตามใจตัวขี้เกียจเข้าไปทำลาย ผลที่ได้รับก็คือความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้ละเมิดนั่นแล นอกจากนั้นยังทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อนเสียหายไปด้วย เพราะความสะดาวตามใจชอบเป็นผู้นำ

ดังนั้นศาสานาจึงมิใช่เรื่องเล็กน้อย แต่ศาสานาเป็นทั้งทำงานกับความรู้ว่าให้แต่เก็ช์มแห่งทรัพย์สมบัติ ไม่ให้รู้ว่าให้ไปในทางไม่เกิดประโยชน์และเกิดโทษแก่เจ้าของ เป็นทั้งกำแพงกันจิตใจความประพฤติให้เดินออกตามช่องทางแห่งศีลธรรมที่เปิดไว้ ว่าทางนั้นถูกต้องชอบธรรม อันเป็นทางสมหวังดังใจหมายไม่เป็นอื่น ทางนั้นไม่ควรดำเนินจะนำทุกชีร้อนมาสู่ตัวและผู้อื่นไม่มีประมาณทั้งปัจจุบันและอนาคต เป็นทั้งเพื่อนสนิทมิตรอันดายใจ

ตามหลักธรรมว่าพระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติธรรม ไม่ให้ตกไปในที่ชั่วและให้เกิดสุขชนิดไม่เมื่อคราวสามารถหยิบยื่นให้ในโลก แม้พ่อแม่ บุตรธิดา สามีภรรยา ที่ถือว่ารักกันยิ่งกว่าใครและลิ่งใด ๆ ในโลกก็ไม่อาจหยิบยื่นให้ได้ เพื่อนใจของเราคือธรรม ธรรมคือแก้วสารพัดนึกของผู้มีความดีที่ได้สร้างไว้แล้วไม่มีลิ่งใดเสมอเหมือน เป็นหั้งกล้องส่องทางหั้งใกล้และไกล ให้ผู้ปฏิบัติบำเพ็ญเห็นลิ่ง

ต่างๆ ทั้งโลกเมืองคน ทั้งโลกเมืองฝี ทั้งโลกแห่งเทวดาอินทร์พรหม กระทั้งโลกุตระอันสูงสุด สิ่งกำบังทั้งหลายที่มวลสัตว์มัวมา ได้แก่เจ้าจอมมีดคืออวิชชา ที่หุ่มห่อจิตใจอย่างมีดมิดอมงไม่เห็นสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยซึ่งมีอยู่กับตัว จำต้องลูบคลำไปตามยถากรรม ธรรมเป็นเครื่องกำจัดความมีดบอดเหล่านี้ได้เป็นอย่างดีตามกำลังของความเพียรพยายาม ผู้มีความเพียรกล้ากีสามารถกำจัดได้โดยสิ้นเชิง เหลือเฉพาะดวงใจที่บริสุทธิ์กับวิมุตติพะนิพพาน เป็นคู่เคียงกันภายในใจดวงเดียว

จะนั่นคานธรมจึงเป็นที่พึงของสัตว์โลก มีมนุษย์เป็นฐานสำคัญ โดยไม่เลือกชาติชนธรรมะไม่เลือกคนมีคนจน คนไม่คนฉลาด เมื่อยิดธรรมเป็นที่พึง ธรรมย้อมเป็นที่พึงได้ตลอดไป การดำเนินการครองชีพทุกแขนง เช่น การจ่ายไม้รู้จักประมาณว่าควรไม่ควร จ่ายจะไปไม่มีขอบเขตเหตุผล จ่ายจนเป็นนิสัยที่เรียกว่าหักจ่าย จ่ายจนเสียคนและเงินไม่มีค้างกระเปา เหล่านี้เรียกว่าความเหลินในธรรม ความตระหนัณฑ์เห็นใจจนตัวเองก็ยอมอดอยากทั้งที่สมบัติมีอยู่ ตระหนัณจนเข้ากับโครงไม่ได้ คงกับโครงเขาก็รังเกียจ สมบัติมีมากน้อยแทนที่จะเกิดประโยชน์ แต่กลับเป็นที่เกาของความตระหนัณไปจนวันตาย ก็ เพราะความขาดธรรมเครื่องวิจารณ์ จึงไม่มีสติปัญญา ติดทำสมบัติให้เกิดประโยชน์ได้

เพราะความไม่มีธรรมจึงมักมีแต่ข้าศึกคือกิเลสยໍาอยู่รอบด้าน ทั้งที่โลกเขายกย่องว่ามีความสุข แต่ตัวเองกลับตกนรกหลุ่มลึกลับภายในใจไม่มีโครงทราบได้ นอกจากเจ้าตัวเพียงคนเดียว เพราะความมีธรรมจึงพอจะทราบหรือทราบเรื่องนรกหลุ่มลึกลับนี้ได้ดี โดยไม่ต้องตามโครงให้เสียเวลา และประการความไม่ของตัวให้โลกรำคาญเปล่าๆ ระหว่างคนตระหนัณที่เห็นใจกับคนที่มีน้ำใจกว้างขวาง ชอบสังเคราะห์ให้ทาน ย่อมมีความสุขภายในใจผิดกันอยู่มาก ตลอดผิวพรรณ วรรณภูมิต่างกัน ระหว่างเพื่อนฝูงของคนทั้งสองก็มีมากน้อยต่างกันราวกับกับดิน หินกับเพชรที่เดียว

ด้วยเหตุนี้ธรรมท่านจึงสอนให้คนมีใจกว้างขวาง ด้วยเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายอย่างน้อยก็เพื่อความสมานความสันทิชิดชอบต่อกัน ยิ่งกว่านั้นมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายรักชอบ ให้ความเดราพนับถือ ไม่เป็นภัยต่อผู้ใด ไปที่ใดก็เป็นสุคโต ให้ความหวังและความพึงพิกร่มเย็นแก่เพื่อนมนุษย์และสัตว์ที่ไป ผิดกับความคับแคบถี่หนึ่ยที่มีแต่ความโลกอยลิดرون รีดได้ เอวัดเจาเปรียบผู้อื่นเป็นนิสัย ไปที่ใดไม่ค่อยมีผู้อยากตอบค้าสมาคม เพราะกลัวเป็นเหี้ยที่ถูกเดี้ยกลืนราวกับเมือง คนเรามีหัวใจแม้จะแสลงโน่เหลาเปาปัญญาเพียงไรก็อดทราบไม่ได้เมื่อถูกลิดرونต้มตุุนบ่อยๆ เนื่องจากส่วนมากคนโน่และคนซื่อสัตย์สุจริตมักเป็นเหี้ยของคนประเภทร้อยล้านพันคนกินไม่เลือกอยู่เสมอ ในที่ทุกสถานตลอดกาลทุกเมืองแต่ไหนแต่ไร

ความเห็นแก่ตัวเป็นเครื่องทำลายญาติมิตรเพื่อนฝูง ความสามัคคีและสังคมตลอดความมั่นคงของชาติ ให้ร้าวранาแตกแยกจนถึงขั้นแตกทลายได้โดยไม่ลงสัย ดังจะเห็นได้จากส่วนย่ออยู่ไปถึงส่วนใหญ่ เช่น ในวงงานบริษัทห้างร้านที่รวมกำลังกันดำเนินกิจการต่างๆ ตามเป้าหมาย แต่คนในวงงานเชื่อถือกันไม่ได้ คอยแต่จะเจาจะใช้สมบัติส่วนรวมให้ร่วมกันแต่ก็ชั่วๆ เพราะความเห็นแก่ตัวเป็นเครื่องบั่นทอนและทำลาย สุดท้ายก็ล้มละลายไปไม่รอด ดังนั้นท่านผู้เห็นการณ์ไกลของโลกที่รวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นคณะ เป็นบ้านเมือง เป็นประเทศ จะได้อยู่กันเป็นพากสุกร่มเย็น ปราศจากภัยนั่นราย

ต่างๆ มีความเห็นแก่ตัว เป็นต้น จึงสอนให้สละละวางภัยอันนี้ที่จะอยู่ข้างและทำลายผู้อื่นได้อย่าง กว้างขวาง และสอนให้มีความสามัคคีในระหว่างเพื่อนฝูงและกิจกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศเขตแดนที่มนุษย์ยังอาศัยกันอยู่ ให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง เพราะความสามัคคีเป็นกำลังสำคัญของหมู่ชนทุกชาติ จะเว้นเสียไม่ได้ถ้าไม่อยากเห็นชาติล้มลง ในธรรมมีว่า สามัคคี สามัคคานั้น ต่อไป สุโข ความพร้อมเพรียง ของหมู่ชนเป็นเครื่องทำลายอุปสรรคต่าง ๆ ให้เกิดสุข

คนและสัตว์ที่อยู่กันได้ เพราะความสามัคคีแห่งชาตุต่าง ๆ ที่รวมกันอยู่ หากชาติได้รัฐหนึ่ง เกิดวิกรหีบมาในร่างกาย นั่นคือการเริ่มจะแตกสามัคคี เจ้าตัวก็เริ่มไม่สบายน้ำตามส่วนวิการของชาตุมากน้อย จำต้องรีบรักษาให้หาย ไม่งั้นก็เป็นอันตรายถึงตายได้ สามีภรรยาแยกจากกัน เพราะความแตกสามัคคี ด้วยความเห็นไม่ลงรอยกัน ย่อมเป็นความทุกข์มาก พ่อแม่กับลูกแตกสามัคคีกัน เพราะความไม่ประองดองกัน ย่อมเป็นความรำรำสาย คนในบ้านเดียวกันตลอดในประเทศเดียวกัน มีกภูหมายปักครองอันเดียวกัน เกิดการแตกแยกจากกัน เพราะความรู้ความเห็นไม่ลงรอยกัน เพราะการยุ่งเกี่ยวกันกัน เพราะการปลูกปั่นต่าง ๆ เกิดการประทัดประหารกันให้ล้มตายฉบับหายไปฝ่ายละมาก ๆ ทุกแห่งหนต่ำบลหมู่บ้านจนทั่วประเทศเขตแดน ยิ่งกว่าคนที่ไม่เคยได้รับการศึกษามาเลย เหล่านี้ล้วนเป็นความเสียหายอย่างคาดไม่ได้ประมาณไม่ถูก ทั้งนี้ เพราะโภษแห่งความแตกสามัคคีพากันให้เป็นไป

ความสามัคคีเท่านั้นจะสามารถรักษาสามัคคีทั้งปวง พร้อมกับคนทั้งชาติให้ตั้งอยู่จีรังหารได้ เลือผ้าเครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ ที่สำเร็จเป็นผืนขึ้นมาได้ เพราะความรวมแห่งเส้นด้ายเส้นใหม่ทั้งหลายที่ นายช่างทอขึ้นเป็นผืน ๆ เป็นไม้ ๆ เป็นพับ ๆ ถ่ายชามหม้อให้คาดตลอดภานะเครื่องใช้สอยต่าง ๆ ย่อมสำเร็จขึ้นมาจากการลึงทั้งหลายรวมตัวกัน

บ้านเรือน บริษัทห้างร้านที่ใหญ่莫ให้พาร์ตต่าง ๆ ล้วนสำเร็จมาจากการรวมทัพสัมภาระเครื่องก่อสร้างต่าง ๆ มีไม้ เหล็ก ปูน หิน ทราย เป็นต้น ที่ยึดเหนี่ยวกันไว้ให้แน่นหนามั่นคง ควรแก่การอาศัยและเป็นอยู่หลับนอนได้อย่างสะดวกสบาย หากลิงเหล่านั้นเริ่มทรุดโstromกีแสดงว่าเครื่องก่อสร้างต่าง ๆ เริ่มหมดกำลังแห่งการรวมตัว หากไม่รีบซ่อมแซมแก้ไขก็ต้องพังทลายลงในวันหนึ่งแน่นอน

หญ้าแพรกตามท้องนาเป็นเล็นเล็ก ๆ เมื่อนำมาเด็ดทีละเล็นก็ขาดได้อย่างง่ายดาย แต่เมื่อนำมามัดรวมกันจนเป็นมัดแล้ว ย่อมไม่อาจเด็ดให้ขาดได้อย่างง่ายดาย การรวมใจ รวมกาย รวมทรัพย์ รวมความคิดสติปัญญาในแห่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมของคนหลายคนเข้ากันเป็นกำลังอันเดียวกันย่อมมีกำลังมาก สามารถยังกิจกรรมต่าง ๆ แม้มากให้สำเร็จได้ด้วยอำนาจแห่งความสามัคคี

อนึ่งบ้านเมืองอันมีถนนทางตลาดร้านค้าที่ทุกคนต้องอาศัย สามัคคีของชาติเป็นสมบัติของส่วนรวมที่คนในชาติต้องอาศัย ควรถือเป็นสำคัญและช่วยกันบำรุงรักษาให้สะอาดและมั่นคงการเป็นคุ้มครองชาติบ้านเมือง ไม่ควรป่อนทำลายด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการทำลายชาติด้วยในขณะเดียวกัน

ทุกคนเป็นคนของชาติ มีพระมหากรุณาธิคุณและกฎหมายของชาติปกคล้องอันเดียวกัน มีศาสนานิยมร่วมเป็นเครื่องส่องทางดำเนินชีวิตและด้านจิตใจไม่ผิดพลาด ควรช่วยกันเกิดทุนรักษา เพราะมนุษย์เราไม่เหมือนสัตว์ซึ่งไม่รู้จักศาสนาคืออะไร ตื่นขึ้นมา ก็เที่ยวหากินเลี้ยงปากเลี้ยงห้องไปวันหนึ่ง ๆ และเบียดเบียนทำลายกันตามประสาของเข้าที่ไม่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด ส่วนมนุษย์เราถูกอย่างที่สัตว์ไม่รู้ไม่สามารถมนุษย์จึงต่างจากสัตว์ที่ตรงนี้ หากไปทำเหมือนสัตว์เข้า ก็เรียกว่าไปแย่งงานของสัตว์มาทำ ถ้าเขากล่าวว่าเอาบ้างว่ามนุษย์นี้ลืมทำทางไปไม่ได้จริง ๆ จึงพากันมาแย่งงานของพวกราที่เป็นสัตว์ไปเสียหมด ดังนี้ก็ไม่น่าจะผิด เพราะพวกราเป็นมนุษย์ ไม่ควรจะทำตัวเป็นคนสืบต่อไปที่สัตว์ต่างๆ

เพื่อรักษาเกียรติมนุษย์ไว้ จึงควรประพฤติตัวให้ดี อย่าเที่ยวฉอกลักขโมยของเพื่อนมนุษย์มากินมาใช้ อย่าเบียดเบียนทำลายกัน อย่าซิงดึงเด่นกันทั้งที่ตันยังไม่มีพอกจะแซงออกหน้าเข้า เดียวกระต่ายซึ่งเป็นสัตว์วิ่งเร็วจะหัวเราะเยาะเอา อย่าคดโง อย่ารีดໄใดเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่น่าสงสาร อย่าเที่ยวหลอกลวงต้มตุุนกัน จงเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อถือกันได้ อยู่ด้วยกันได้ ทำมาค้าขายร่วมกันได้ จะเจริญรุ่งเรืองและร่มเย็น

เราทุกคนเป็นคนไทย เป็นลูกของแผ่นดินไทย ผู้เป็นข้าราชการทุกชนัตติแต่สูงสุดลงมาทุก ๆ แผ่นก็ถึงขั้นต่ำสุด เรียกว่าเป็นคนงานของชาติหรือแรงงานของชาติ จึงควรเป็นคนงานที่สุจริตต่อชาติ ต่างตั้งหน้าทำงานในหน้าที่ ไม่เป็นคนทุจริตต่อหน้าที่หรือทรยศต่อชาติ ด้วยการประพฤติตัวเป็นข้าศึกต่อบ้านเมืองดังกล่าวมา จะกล้ายเป็นคนงานกาฝากคอยดูดกินสมบัติเงินทอง เป็นต้น อันเป็นเนื้อหนังของชาติให้ร่อยหรอลงไป เพราะการดูดกินไม่ อิ่มพอกของจำพวกกาฝาก เมื่อหนักเข้าชาติก็ไปไม่รอดต้องจอดจำ ส่วนพวกรากแกนที่จะเจริญรุ่งเรืองด้วยการกินแบบนั้น แต่ต้องพังทลายไปกับชาติไม่สักวัน คิดดูว่ายังชั่งสารทั้งตัวที่ถูกเชือดเนื้อนอกทีละชิ้นละอันไม่ลดละปล่อยวาง จากบุคคลหลายเพศหลายวัยที่รุ่มกันเอาเนื้อหนังไปกินไปขายไม่หยุดหย่อน สุดท้ายแม้กระดูกชิ้นเดียวของช้างทั้งตัวก็ไม่มีเหลือหกอยู่ได้ ช้างสารทั้งตัวยังน้อยไปไม่พอกับการเชือดเนื้อทำลาย

แม้แต่ภูเขาที่นั่นแห่งที่บ้านลูกก็ยังไม่พอกับการทำลายของคนหมู่มาก ที่ความอยากไม่มีวันอิ่มพอด ต้องถูกพังราบเป็นหน้ากลองไปในไม่ช้า สมบัติของชาติมิได้ก่องใหญ่เท่าภูเขาหรือแผ่นดิน เมื่อถูกทำลายจากบุคคลผู้นี้เห็นแก่ตัวไม่หยุดยั้ง จำต้องพังทลายลงโดยไม่ซักช้า หากคนไทยไม่อยากประสบเห็นเมืองไทยพังทลายล้มจมลงด้วยวิธีการทำลายต่าง ๆ ตั้งกล่าวมา ก็ควรเห็นโทษของความรุนแรงและการทำลายล้างแบบนี้ แล้วต่างคนหันหน้าเข้าสู่ความรักชาติ ความสามัคคีและส่วนสมบัติของชาติไว้อย่างมั่นคง อย่าพากันบ่อนทำลายด้วยวิธีการทำต่าง ๆ ทั้งที่กำลังประกาศให้โลกทราบว่าตนพัฒนาประเทศชาติด้วยการทำถนนหนทาง เป็นต้น แต่อุบัติแห่งการเจาะใช้ เพื่อความรุ่่วไหลแตกซึมของเงินในกรมกองพัฒนา ก็กำลังคึบคลานไปด้วยในขณะเดียวกัน

การทำลายชาติซึ่งเป็นเนื้อหนังของตัวเอง คนไทยเรามักทำลายกันแบบนี้จนชินหน้าด้านหมดยางอย่างประจำติมนุษย์ ชาติก็ค่อย ๆ ทรุดโทรมและล้มจมลงไปทีละเล็กละน้อย จนสุดท้ายก็อาจจะเหลือแต่ความหลังที่น่าทุเรศ แต่ช่วยอะไรไม่ได้

ขณะที่ยังไม่สายเกินไปก็น่าจะพากันแก้ไขเสียแต่บัดนี้ ถ้าไม่ปล่อยให้มณฑลวังสะพุงการของงานสุจริตไปเสียสิ้นจนทางแก้ไม่ได้ ก็นับว่าเป็นกรรมของสัตว์ผู้เห็นแก่ตัวแก่พุงไม่มีอะไรให้ญี่งกกว่า แม้แต่เดือนที่ว่าเป็นสมบัติที่รักของชาติก็เป็นของเล็กนิดเดียว เพราะอำนาจแห่งความโลกความเห็นแก่ตัวครอบงำจนมีมิติม่องไม่เห็น

การทุจริตต่อชาติด้วยการแท้จริงหรือกอบโกยนั้นมีใช้เรื่องเล็กน้อยเลย เพราะเป็นการทำลายสมบัติและคนของชาติ ความมั่นคงของชาติให้หมดกำลังและล้มลงไปในที่สุด เนื่องจากผู้ทำลายมีมากต่อมากด้วยกัน เมื่อร่วมสมบัติที่ถูกทำลายเดือนหนึ่ง ๆ เข้าด้วยกันแล้ว อาจมากกว่าเงินเดือนข้าราชการทุก ๆ แผ่นกทั่วประเทศเสียอีก เพราะความรั่วไหลนั้นไม่มีประมาณ โอกาสเท่านั้นเป็นสำคัญของผู้แสวงผลประโยชน์ส่วนตัว มีโอกาสหรือช่องทางมากก็อบโกยมาก โดยไม่มีคำว่าพอจะ เดียวท้องแต่ก็ผู้ใหญ่ผู้น้อยมีอำนาจหน้าที่โอกาสต่างกันและมีทางทำได้มากน้อยต่างกัน

ส่วนเงินเดือนนั้นมีอัตราตายตัวของแต่ละคนซึ่งพอกำหนดได้ สำหรับความรั่วไหลไม่มีประมาณตายตัวและนับวันที่คุณ จะทราบได้โดยยาก บางรายเดือนหนึ่ง ๆ เป็นแสน ๆ หรือล้าน ๆ ตามอำนาจเดือนออกແเพลงทุธีครจะไปทราบได้ แม้เจ้าของเงยังไม่อาจทราบได้ว่า นับแต่วันเริ่มวิธีการอันลึกับน้ำใจจนปัจจุบันรวมแล้วเท่าไร เพราะทำอยู่เป็นอาชีพ ต่างคนต่างดำเนินตามแผนการของตน หลายครั้งหลายหน หลายเดือนหลายปี ก็มานั่งไม่ได้ไปเอง ความมากแบบนี้จึงมากด้วยการทำลายสมบัติและประเทศชาติ จะเป็นประเทศใดก็ตาม จะทนความมากด้วยการทำลาย ตั้งอยู่แน่นหนามั่นคงไปไม่ได้ ต้องล้มลงไปในที่สุด

จึงไม่อยากพูห์เห็นความล้มลุกคลุกคลาน ตลอดความล่มลงจมฉบับหายของประเทศที่มีคุณค่ามหาศาล ซึ่งถูกบ่อนทำลายด้วยวิธีการต่าง ๆ จากมนุษย์ใจดำอำนาจที่ไม่เห็นคุณค่าของผู้ใด ยิ่งไปกว่าการแสวงผลประโยชน์แก่ตนและพวกรของตน บนศีรษะของเพื่อนมนุษย์ทั้งชาติ ที่กำลังกระเสือกกระสนหัวพึงชาติเดียวกันอยู่อย่างกระหายใจจะขาด แต่แล้วก็มาเจออาฝีตัวกระหายเลือดอย่างเต็มเป่า ที่คอยดูดเลือดเนื้อผู้อื่นไม่มีวันอิ่มพอก ด้วยจิตใจคับแคบตืบตันจนตัวเองก็แทบทาช่องหายใจไม่ได้

ความจริงพระพุทธศาสนาอุกมาจากห่านผู้มีจิตใจอันเบิกบานกว้างขวาง ยิ่งกว่าห้องฟ้ามหาสมุทร คือพระพุทธเจ้า พระองค์เสด็จจากทรงพนวชด้วยความเสียสละดังที่โลกทราบกัน ทรงปฏิบัติบำเพ็ญด้วยความเสียสละเพื่อธรรมและโลกจัง ทรงตัดความห่วงใยเสียดายได้ ทั้งล้วนแม้พระชนม์ชีพ เวลาได้ตรัสรู้แล้ว นำธรรมออกประภาสสอนโลกก์ทรงนำออกด้วยพระเมตตา ซึ่งจัดว่าเป็นการเสียสละอย่างเอกสารไม่มีเสนอเหมือนในไตรภพ ธรรมธรรมที่ปรากฏให้พวกรเข้าพุทธได้ศึกษาปฏิบัติและการให้วัชชาเรื่อยมาจนปัจจุบัน ก็ล้วนเป็นผลแห่งพระเมตตาสุดส่วนที่ประทานไว้แก่โลก มิได้หวังอะไรจากใครแม้แต่น้อยเป็นเครื่องตอบแทน ซึ่งควรเทิดทูนอย่างยิ่งว่าพุทธศาสนาคือเครื่องหมายแห่งความเสียสละอย่างเอกสารของพระพุทธเจ้า ผู้เป็นจอมพระเมตตาของสัตว์โลก แต่พวกรเราที่เป็นชาวพุทธเกือบทั่วประเทศ ระลึกไม่ได้บ้างหรืออย่างไรในธรรมเหล่านี้

ความเป็นเกลี่ยงรากันคู่แข่งธรรม ระหว่างความคับแคบตีบตันกับความเมตตามากว้างของรัฐสักจะเพิ่มกำลังในการแข่งธรรมขึ้นเรื่อยๆ ประหนึ่งเราเป็นพุทธระบกธรรมของตัว และจะกล้ายเป็นผู้แพ้อธรรมคือความคับแคบเห็นแก่ตัวไปในที่สุด รากับจะลบล้างศีลธรรมอันดีงามไม่ให้มีเหลือหลอ ตกค้างอยู่ในหัวใจมนุษย์บ้างเลย

ในขณะเดียวกันกับที่ศีลธรรมถูกกลบล้างไปจากดวงใจมนุษย์ สิ่งที่ไม่พึงประถนาคือความทุกข์ ความอัดอั้นตันใจนาชนิดที่ไม่คาดฝัน จะรุมกันเข้ามาประชิดกับดวงใจมนุษย์ชนิดคาดไม่ถึงอย่างรวดเร็ว เพราะโลกที่มีแต่กิเลส โลกแห่งหาตาเป็นไฟ เป็นเจ้าอำนาจทำการปกรกรองมวลสัตว์ถ่ายเดียว โดยไม่มีธรรมเป็นเบรกห้ามล้อไว้บังเหลนนั้น ใจจะเก่งกล้าสามารถขนาดไหนก็ตาม ต้องเป็นเหมือนชั่งตัวกมันที่ถูกนายความยุ่งของมันซึ่งอยู่บนหลัง สับเชกลงบนหัวอย่างเต็มแรงด้วยขออันแหลมคม ได้ยินแต่เสียงร้องครรภุ์ครางด้วยความเจ็บปวด และยอมจำนน กระเทือนไปทั่วจักรวาลรากับเสียงฟ้าร้องนั้นแล

คำว่าทุกข์แม้น้อยนิด ไม่เคยมีสัตว์โลกรายได้รักชอบและประถนากันเลย ต่างก็กลัวและขยะแขยงกันแต่ไหนแต่ไรมา หากจะมีก็อาจจะได้พบได้เห็นกันในสมัยปัจจุบัน ขณะที่ศีลธรรมซึ่งเคยให้ความร่มเย็นแก่โลกตลอดมา กำลังถูกทำให้หลบลางด้วยความรู้ความเห็นการกระทำต่างๆ ของสมัยปัจจุบัน ซึ่งกำลังหมุนเข้าใกล้ชิดติดพันกับจรวดดาวเทียมโดยลำดับนี้แล ทั้งนี้อาจเห็นความสงบสุขที่เป็นมา เพราะศีลธรรมเป็นของเก่าแก่ ไม่แน่ใจว่าจะเป็นของครีล้าสมัยไปนานแล้ว หากมามัวถืออยู่ก็อาจพาให้ตนครีและล้าสมัยไปด้วย ควรเปลี่ยนทิศทางและวิธีการเสียใหม่ก็อาจมีทางเป็นไปได้

แต่ไม่ควรลืมว่าร่างกายธาตุขันธ์และจิตใจของสัตว์ทั่วโลก เป็นสิ่งที่อาภัพและแตกสลายได้ด้วยความทุกข์ทรมานเบียดเบียนหรือบีบบังคับ เพราะร่างกายจิตใจเปรียบเหมือนต้นไม้ใบหญ้า ความทุกข์ทรมานเปรียบเหมือนน้ำร้อน เมื่อตัดลงบนต้นไม้ใบหญ้าต้นใด ต้นนั้นจะต้องยุบยอดและตายไปไม่อาจต้านทานความร้อนได้ การผลิตทุกข์ขึ้นด้วยความรู้ความเห็นที่มีความอยากความทะเยอทะยานเป็นผู้บังการ ผลที่ได้รับมากน้อยต้องไม่พ้นกายกับใจจะเป็นผู้รับเคราะห์กรรมนั้นๆ กายใจของสัตว์โลกเป็นสมบัติที่รักสงวนยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด จึงไม่สมควรที่จะพากิดพากำในสิ่งที่เป็นภัยแก่ตน ด้วยความคบงองผยองตนนอกลุนออกทางที่คติธรรมไม่นิยม

ประชาชนทั้งหลายท่านศึกษาปฏิบัติและรู้เห็นคติธรรม นำสัตว์โลกไปในทางสงบสุข มิได้นำเข้าไปเข้ารกรกเทาเรื่อรามอันเป็นสิ่งไม่พึงประถนาได้ ทั้งสิ้น ผู้ปฏิบัติตามประชาชนจลาจลตามคลองไม่จองของอดีตไปดับไฟนรก ซึ่งรากับไปดับความร้อนบนดวงอาทิตย์ ซึ่งว่าเป็นผู้มีธรรมเป็นหลักใจ หลักความประพฤติการดำเนิน จะเป็นผู้เพลิดเพลินในสมบัติอันเกิดจากความประพฤติของตนทั้งปัจจุบันและอนาคต ส่วนผู้ศึกษาและดำเนินแหกแนวจากคติธรรมย่อมเป็นผู้หมดหวัง ทั้งที่ว่าตนจะลาดแหลมคม เวลาไปโคนของคมยิ่งกว่าความจลาจลเด็ก ต้องยอมรับกรรมที่ตนเคยอดดีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นเดียวกันกับเสือร้ายที่เข้าใจว่าตัวฉลาดสามารถทุกมุมเวลาที่ยังไม่โคนจับ แต่พอกลูกจับได้ล้วนถูกทิ้งไว้ให้เหลือแต่ความลึกลับที่มีโทษเต็มตัว ครอๆ จึงไม่ควรอวดรู้ความฉลาด ทั้งที่ตาหูจมูกลิ้น กายใจเหมือนกับโลกทั่วไปไม่มีอะไรเป็นพิเศษ

เพราะสิ่งที่สุดวิสัยของตา ทู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของสัตว์โลกจะสัมผัสรู้ได้ยังมีมากต่อมาก และมากกว่าที่รู้ๆ เท็นๆ กันอยู่ด้วยอายุตันธรรมของเราเป็นไหนๆ ผู้เปิดที่ว่ายน้ำข้ามสะพานบ้าน ได้ก็ว่าตัวเก่งกาจสามารถ แต่มหาสมุทรทะเลซึ่งกว้างแสนกว้างลึกแสนลึก ที่ผู้เปิดยังไม่เคยพบเคย เห็นนับแต่วันเกิดมา ยังมีอีกมากกว่าน้ำในสะพานบ้านเป็นไหนๆ ผู้เปิดจึงคุยโน้ตได้เต็มปาก หาคน บางพวกได้ยินผู้เปิดที่พูดowardตัวว่าอยู่น้ำสะพานบ้านเก่งก็อาจเห็นด้วย และเชื่อว่าเก่งจริง เรื่องสู้ ไม่ได้ เพราะตนว่ายน้ำไม่เป็นและยังไม่เคยเห็นมหาสมุทรทะเลอันกว้างใหญ่ ตลอดเรือที่เดินทะเลกับ เข้า ส่วนจำพวกที่จัดเจนในมหาสมุทรทะเลมาแล้ว ก็เห็นเป็นเรื่องธรรมชาติของสัตว์ชนิดหนึ่งที่ว่ายน้ำ เป็นเท่านั้น

ส่วนมหาสมุทรทะเลนั้น เป็นวิสัยของเรือเดินทะเล ข้อนี้ฉันได้ ข้ออุปไมย์ก็ฉันนั้น ประชญ์ทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น เป็นผู้จัดลาดแหลมคอมเนื้อวิสัยมนุษย์สามัญเรารอยู่มากราฟ้า กับดิน ถ้าเทียบกับคนก็เหมือนคนที่จัดเจนในมหาสมุทรทะเล ถ้าเทียบกับเรือก็คือเรือเดินสมุทรทะเล จึงทรงสามารถดูรู้ทั้งในสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาวรุ ทั้งในสิ่งที่มนุษย์เทวดาอินทร์พรหมทั้งหลายไม่อาจรู้ ได้ จึงทรงสั่งสอนได้ทั้งโลกธรรมชาติและโลกลีกลับที่ครา ไม่อาจรู้เห็นและสั่งสอนได้ ความรู้ ความสามารถของคนธรรมชาติสามัญเรา เท่ากับความรู้และความสามารถของผู้เปิดที่ว่ายน้ำสนุกเพลิน อยู่กับสะพานบ้าน ส่วนความรู้ความสามารถของพระพุทธเจ้า เทียบกับมหาสมุทรและเรือเดินทะเล ที่ ผิดกับผู้เปิดและสะพานบ้านอยู่มากจนไม่อาจนำมาเทียบกันได้

ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีความรู้ใดในแหล่งไตรภพที่ได้รับตามเรียนจบด้วย แต่ยังมีกิเลสเครื่องปิดบัง อยู่บันหัวใจ พร้อมทั้งคำสั่งสอนหรือลักษณะใดก็ตาม ถ้ายังอยู่ได้อ่านจากกิเลสดังกล่าว ที่จะให้ความ เสมอภาคพร้อมด้วยความสนใจสนมแก่มวลสัตว์ เหมือนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าผู้ทรงสิ่นกิเลส ความเห็นแก่ตัวสิ้นเชิงแล้วนั้นไม่ได้ การประกาศธรรมสอนโลกทั้งประการด้วยพระเมตตาล้วนๆ เสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีพิษสงใดๆ แม้แต่น้อยเจือปนอยู่ในวงศานธรรมนั้นเลย ธรรมดากว่ารู้ ของคนมีกิเลสทั่วๆ ไป ส่วนมากมักมีเพื่อคนอื่น โดยกริยาอันเป็นเหยื่อล่อปลา สุดท้ายก็เพื่อต้มหัว ปลาในน้ำ คำว่าอาหารเลี้ยงปลาไม่ค่อยมีในความรู้หรือลักษณะของผู้มีกิเลสบนหัวใจ ส่วนศาสนา ธรรมเป็นอาหารเลี้ยงปลาล้วนๆ ไม่มีเลี้ยงหรือแม้แต่น้อย จึงเป็นศาสนาธรรมที่ฝากรูปเป็นฝากราดได้ตลอดมาและตลอดไปอย่างไม่มี ข้อกังขา

ธรรมสติ

คำว่า ธรรมเนื้อแท้ เป็นธรรมที่กว้างขวางและละเอียดสุขุมคัมภีรภาพมากมาตลดอนนัตกาล เป็นธรรมที่คาดไม่ได้ประมาณไม่ถูก ไม่มีอะไรในโลกสมมุติเปรียบเทียบให้เหมือนได้ ไม่เคยลดธรรมชาติของตนลงสู่ความหมาย หรือก้าวขึ้นสู่ความละเอียดอันเป็นลักษณะลุ่ม ๆ دون ๆ สูง ๆ ต่ำ ๆ ดังโลกสมมุติที่ว่าไปเป็นกันอยู่ต่อลดเวลาไม่เลย ธรรมนี้เพียงเอ่ยชื่อเท่านั้น โลกมนุษย์ส่วนมากมักเข้าใจกัน เฉพาะอย่างยิ่งผู้นับถือพระศาสนาซึ่งมีธรรมเป็นแกน มีธรรมเป็นหลักประจำศาสนาของตน ๆ ย่อมจะเข้าใจได้ทันที นอกจากผู้ไม่สนใจ หรือโลกที่ไม่มีศาสนาเท่านั้น จึงไม่เข้าใจแม้ธรรมจะมีประจำโลกนานนานและสัมผัสกับตนอยู่ต่อลดเวลา สำคัญที่ผู้สนใจอยากรู้หรือไม่ มากกว่าเหตุอื่น ๆ ผู้ประสงค์อยากรู้ย่อมมีทางทราบและรู้เห็นได้ตามกำลังของตน

พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ที่ทรงค้นพบธรรมนี้และนำมานั่งสอนโลก ก็ทรงทราบได้ด้วยสาเหตุแห่งความอยากรู้ของธรรม จึงทรงพยายามปฏิบัติบำเพ็ญเต็มพระสติปัญญา ความสามารถ จนได้ตรัสรู้ธรรมประจำจักษะพระทัย ทั้งนี้ เพราะธรรมเนื้อแท้มีอยู่ในโลกตลอดเวลา อาทิ โภ เป็นแต่โลกไม่สามารถจัดจราจรธรรมได้ เพราะความโง่เขลาเมื่อใดบดปิดบังใจที่ควรแก่การรู้เห็นธรรม ทั้งหลายไว้ ไม่ให้มองเห็นความจริงต่าง ๆ อันเป็นสายทางก้าวเข้าสู่ธรรมเนื้อแท้เท่านั้น ธรรมแท้นี้แล ที่ศาสนาต่าง ๆ ยึดมาเป็นใจกลางแห่งศาสนาของตน ๆ ตามความรู้สึกลึกตื้นหนาบางของผู้นับถือศาสนานั้น ๆ ฉะนั้นคำว่าธรรม จึงเป็นคำไฟแรงเสนานี้มื่อ่อนหวานสมานจิตใจให้ชาบช้านไปด้วยธรรมไม่มีเวลาอี่มพอ เพราะธรรมเนื้อแท้นั้นประเสริฐสุดไม่มีสิ่งใดเหมือน ไม่มีสิ่งใดทัดเทียมเสมอได้ในโลกทั้งสาม

หากธรรมเนื้อแท้นั้น พึงเป็นวัตถุสมบัติที่จะควรนำออกสังคมหรือร้านค้าพอโลกได้ชัมบัง เมื่อносัมบัติหรือสินค้าต่าง ๆ ของโลก ทั้งกรรมก็อำนวยพอยให้เป็นไปได้แล้วใช่ร สัตว์ทุกประเภททั้งมีร่างหรือหาร่างมีได้ ทั้งร่างเล็กร่างใหญ่ ทั้งในน้ำบนบกใต้ดินบนอากาศ ตลอดภูตผีทุกกำเนิด ทวยเทพทุกชั้นทุกภูมิในสามภพ ซึ่งยังมีความบกพร่องต้องการความสัมผัสเครื่องส่งเสริมความสุขความไฟบุญ และมีโอกาสเข้าชมธรรมสมบัติที่นำออกแสดงนี้ด้วยตัวเอง บรรดาสัตว์โลกทั้งมวลที่เข้าชม จะไม่มีสัตว์ชนิดใดรายได้มีความเบื่อหน่ายอี่มพอในสมบัตินั้น แล้วหวนกลับคืนสู่ถิ่นเดิมของตน หรือเกิดความพิสдар์แหกแนว โดดลงนรกรส่ายทุกข์แข่งธรรมสมบัตินี้เลย โดยเห็นว่าสู้ไปอนหนาเหา เกาหมัดอยู่ในแคนนรกรไม่ได้ สนุกตีกว่าดังนี้ แต่จะพากันลีมวันลีมคืนลีมเดือนลีมปี ลีมความทุกข์ยากต่าง ๆ โดยสิ้นเชิง แม้มวลมนุษย์เรามีผู้เขียนเป็นตัวการสำคัญที่มักมีนิสัยขี้เกียจในการบำเพ็ญธรรมก็ตาม แต่กลัวจะลีมทุกสิ่งทุกอย่างในแคนสมมุติ อย่าไว้แต่เมืองมนุษย์ที่ถือว่าสันกุสานจนลีมเนื้อลีม ตัวลีมอายุสังขาร ลีมเป็นลีมตายอย่างไม่มีวันตืนนี้เลย

ขณะที่พากันชุมธรรมสมบัติ ด้วยความดูดดื่มเพลินพอเป็นขั้นตาข้าม ใจอยู่ในเล้านั้น เกิดมีเสียงธรรมบันดาลประภาศออกม่าว่าหมดเวลาแล้ว กรุณากันกลับคืนฐานบันเรื่องที่อยู่ของตนเดิม และเป็นเชิงประภาศเตือนให้รู้สึกตัวว่า ครอต้องการธรรมสมบัติที่กำลังชักกันอย่างเพลินตามใจเวลา นี้ไปครองเป็นสมบัติของตนโดยสมบูรณ์ ไม่มีใครมายื่นแย่งเวลาให้เสียห่วงดังที่เป็นอยู่นี้เลย กรุณากันกลับไปบำเพ็ญให้เต็มสติกำลังความสามารถของตนฯ เถิด การทำบุญให้ทานหากมีกำลังพอทำได้ ยังอ่อนนุ่ม ทั้งที่กรุณากันบำเพ็ญโดยสมำ่เสมอ อย่าลดละปล่อยว่าง

อย่าเป็นคนเป็นสัตว์ตระหนี่สีหนี่ยว เพราะความตระหนี่คือความเห็นแก่ตัว ซึ่งนับเป็นกิเลส ตัวหนี่ยวแన่นแก่นแห่งความโลก ความเอรัดเอาเปรียบผู้อื่นที่สุด เข้ากับใครไม่ได้ เขารังเกียจและเกลียดกลัวจะไปกดแทะนีกินเนื้อกินหนังเข้าอีก ประชญ์ทั้งหลายท่านกลัวกัน ที่กล้าหาญก็อาจจะเป็นจำพวกแบกหามกิเลสชนิดนี้ ไว้บนหัวใจ โดยไม่รู้จักพิษสงของมันว่าเคยทำลายตัวเองและโลกมาแล้วเพียงไรเท่านั้น จึงพากันถอนรักษามันไว้บนเครียดคือหัวใจ ไม่สะดุดใจเห็นโทษใดคิดทำลายมันบ้างด้วยความเสียสละ เพื่อความสุขแก่ผู้อื่นหรือประโยชน์ส่วนรวม สมกับตนขี้ล่าด

มนุษย์ขึ้กลัวต้องอาศัยกันอยู่เป็นหมู่เป็นคณะ เป็นบ้านเป็นเมืองเป็นประเทศ เรื่อยมาแต่เด็ก คำบรรพ์ ไม่สามารถกำจัดความขี้ล่าดหัวใจกลัวอกบ้างเลย สุสัตว์บางชนิดที่เข้าขอบอยู่ตัวเดียวกัน ไม่ได้ เมื่ออาศัยกันอยู่ก็ไม่เห็นคุณค่าของกันและกัน ยังยื่นแย่งแข่งดีกัน เอรัดเอาเปรียบกัน คดโก่งกัน รีดไดกัน กดขี่่มแหงกัน ทำลายและเบียดเบียนกัน หลอกลวงต้มตุนกันด้วยกลลุบ้ายต่าง ๆ โดยถือว่าตัวเก่งกว่าเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เมื่อถูกไล่ให้ไปอยู่คนเดียว ก็ไม่ยอมไป เวลาอยู่กับเพื่อนมนุษย์ก็ไม่เห็นคุณค่าของเข้า อย่างการทำไรก็ทำตามแต่กิเลสความเห็นแก่ตัวจัดพากลอกคราบใครเมื่อไร เป็นต้องไปต้องทำ ไม่มีหริโอตตัปปธรรมแฟงอยู่ในใจบ้างเลย เวลาชุมธรรมสมบัติกลับไปแล้วอย่าพากันทำอย่างนี้อีก เพราะนี้เป็นกิริยาการกระทำของเปรตผี ของสัตว์นรกที่ไม่เคยทราบเรื่องธรรมว่าเป็นอย่างไรมาแต่กำเนิดเข้า และมิใช่กิริยาการกระทำของมนุษย์ผู้ผ้าทางทางไปพะนิพพาน เพื่อชุมธรรมสมบัติอันเป็นธรรมเห็นอีก

เพียงได้ยินเสียงธรรมบันดาลประภาศลั่งสอนโดยลังเขปพอเป็นแนวทางเท่านั้น บรรดาสัตว์โลกผู้ได้ชมและได้ฟังธรรมประภาศเตือนสติแล้วให้พากันกลับไปคืนฐานของตนฯ หากสัตว์โลกอยู่ในวิสัยที่จะกลับตัวและปฏิบัติตามได้ กจะไม่มีสัตว์รายได้ผิดดือด้านมีล้นดานเปรตผีอีกต่อไป อย่างไรก็ต้องกระหยิ่มยิ่งย่องผ่องใส่ต่อธรรมที่ประภาศ และพยายามตระเกียกตะกายบำเพ็ญคุณงามความดี ทั้งหลายอย่างสุดกำลัง ดีไม่ดีอาจลืมกินอยู่หลบหนอน เพราะความดูดดื่มในธรรม มีแต่ตั้งหน้ากล้ำยต่อการบำเพ็ญคุณงามความดีทั้งหลาย ที่จะพาให้ได้ชุมธรรมสมบัติอันประเสริฐด้วยความไม่ท้อถอยอ่อนแอก

หากเป็นมนุษย์เรา ผู้เขียนชักจะอวดความเชื่อของตน ว่าไม่มีสัตว์โลกในแหล่งแห่งภพภูมิใด จะหาญลุ้มมนุษย์ได้ ในการบำเพ็ญคุณงามความดีทั้งหลายเพื่อธรรมสมบัตินั้น การให้ทานก็จะเก่งกล้าสามารถ แม้หน่อโพธิญาณที่เก่งในการบำเพ็ญทานเกือบจะสูงไม่ได้ เพราะให้ทานด้วยกำลังน้ำใจสุดล้วน การรักษาศีลทุกประเภทก็จะไม่เมื่อคำว่าด่างพร้อยขาดหงลุเลย ตลอดวันสลายวายชนม์

เพราะรักษาด้วยความเห็นค่าของคือเพื่อธรรมนั้นจริง ๆ สัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่เคยหาดกลัวต่อภัยมนุษย์ มาประจำนิสัย ต่างก็จะมีความอยู่เย็นเป็นสุขโดยทั่วทั่วโลกตลอดกาลสถานที่ เพราะต่างก็ได้ไปชุมธรรม อันประเสริฐสูงสุดมาแล้ว ซึ่งควรจะมีคุณค่าต่อจิตใจอย่างหาที่เปรียบมิได้ ใครอยู่ที่ไหนก็เป็นเดน สวรรค์ขึ้นมาในดินของตน ทั้งที่ยังไม่ถึงธรรมดวงนั้น

สมบัติต่าง ๆ ในครอบครองที่รักห่วงแห่นก็จะไม่สูญหาย เพราะการทำลายและขโมยของกัน และกัน ต่างคนที่เป็นเจ้าของกันอนหลับสนิทจิตแจ่มใส ไม่ว่าในชั่นนาทีด้วยสมบัติและโจรสาวมีอยู่ก่อน แต่ก่อน สามีภรรยาซึ่งเป็นที่รักสักจิตและเป็นคู่มิตรกับความร่วงผึ่งอยู่ในหัวอกແທบจะเป็นโรค ประสาทอยู่ทุกวันเวลา หรือผู้ที่เป็นอยู่แล้วก็นับวันจะเบาบางลงร่างชาลงโดยลำดับ กลับเป็นคู่เพิ่งเป็น พึ่งตายกันอย่างสนิทใจ ลูกหลานญาติมิตรสายโลหิตของใครที่ผู้ปกครอง ซึ่งเคยเป็นกังวลหนักใจมา แต่ก่อน ต่างก็จะมีความสงบร่มเย็นโดยทั่วทั่ว ก็ไม่มีตัวบุ้งตัวหนอนคอยแทรกดazon ใช อยู่ที่ได้ไปที่ได้ ก็สังฆภัยสบายนิจ

แม่โลกที่อยู่อาศัยก็จะกลายเป็นโลกที่มีความสัตย์ความจริงต่อ กัน ไม่เป็นโลกที่เต็มไปด้วย ความโกรกหอกหลอกลงต่าง ๆ ดังที่เป็นอยู่เวลา นี้ ซึ่งน่าอกแต่ใจจริง ๆ ความมีน้ำเสียง น้ำสูมต่าง ๆ ที่มี สุราเมรัยเป็นตัวเหตุให้คนเป็นบ้า มีกิเลสคือราคะตัณหา โลกโกรธหลง เป็นเครื่องนำให้สัตว์โลกกลุ่ม หลงทางนั้นตัวว่ามีความรู้สึกด้วยความคิด หลงความของตัวว่าตนอุดมไปด้วยโภคสมบัติ มีบริษัทบริหาร มาก ไปมาทางใจจนคับโลกແທบทาทางก้าวเดินไม่ได้ เพราะความสำคัญความเสกสรรษนั้นใหญ่เกินตัว เหล่านี้ก็นับวันจะเบาบางลงจากโลก ที่มีศีลเมธธรรมเป็นที่รักได้เทิดทูนของผู้ห่วงต่อธรรมสมบัติ ดวงเลิศประเสริฐในไตรภพ

แม้การให้พระสาวัตมनต์ การเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา ซึ่งเป็นแนวธรรมที่ก้าวเข้าสู่เดน ธรรมอันประเสริฐ แต่ไม่ค่อยมีครรสนใจหรือไม่เคยสนใจมาก่อนเลย โดยเห็นว่าเป็นเรื่องของคนแก่ คนล้าสมัย จนตกรอกไม่มีทางไปนอกรากทำอย่างนี้ หรือไปวัดท่าพระที่อยู่ในเกณฑ์แห่งบุคคลผู้ลึกล้ำ อย่างเดียวกันจะพอรูเรื่องกันบ้าง เหล่านี้ก็จะกลายเป็นความรู้สึกใหม่ขึ้นมา ศรัทธาความเชื่อต่อผล แห่งการภาวนา ก็มาก ความพากเพียรเพื่อผลแห่งการภาวนา ก็มาก สติ ความระลึกรู้ในงานแห่งการ ภาวนา ก็มาก สมাহิความเห็นใจ แหน่นมั่นคงต่อองค์ภาวนา เพื่อผลแห่งความสงบมั่นคงของใจ ก็มาก ปัญญาความฉลาดแหลมคมไปตามงานคือจิตภาวนา ก็มาก ไม่มีการลดละท้อถอย นอกจากจิตหยุด พักลงด้วยสู่สมาธิเป็นบางเวลาเท่านั้น นอกนั้นเป็นงานของสติปัญญาทำหน้าที่บุกเบิกเพิกถอน เสียงหานมคือกิเลสประเภทต่าง ๆ ออกจากใจโดยลำดับ ไม่มีการยับยั้งพลังผลลัพธ์ของแบบคน ลึกล้ำสติเลื่อนถอย กิเลสในหัวใจแม้จะหนาแน่นยิ่งกว่าภูเขาทิน ก็ทนต่อสติ ปัญญา ศรัทธา ความ เพียรไปไม่ได้ ต้องแตกกระจายพ่ายกรรมแบบไม่เป็นขบวนโดยไม่ลงลึก

ธรรมเนื้อแท้ที่ยกมาเป็นเครื่องเปรียบเทียบด้วยสินค้า เพื่อสัตว์โลกในแหล่งแห่งไตรภพได้ชัม นั้น เมื่อตกลมาเป็นอัตสมบัติ คือเป็นของตนโดยสมบูรณ์แล้ว ได้แก่ รัมโน ปทีโป ที่ส่วนไสวอยู่ใน ดวงใจที่บริสุทธิ์ของท่านผู้มีจิตหลุดพ้นแล้วนั้นแล ฉะนั้นผู้เข้าถึงธรรมดวงนี้แล้ว จึงเป็นผู้ปลงภาระ ทางจิตใจโดยลึกล้ำ คือพ้นแล้วจากหลุมนรกแห่งวัฏภูวน

แต่เป็นธรรมที่สุดวิสัยของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ที่จะดัดแปลงธรรมให้เป็นไปตามใจสัตว์โลก ที่มีกิเลสเลียทุกอย่าง และไม่ทรงสามารถยังธรรมเนื้อแท่นนี้มาแปรสภาพเป็นวัตถุสมบัตินำอสุร สังคมแห่งสัตว์โลกทั่วไตรภพได้ชัมสมพระทัยหมายได้ หากเป็นสิ่งที่อยู่ในวิสัยซึ่งจะควรดัดแปลงแก้ไข หรือผลิตเป็นวัตถุสมบัติได้ ไม่ขัดต่อธรรมชาติที่เป็นอธิฐานะแล้ว ไม่มีท่านผู้ใดในโลกทั้งสามจะมี เมตตากรุณาแก่สัตว์โลกยิ่งไปกว่าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้ประกาศธรรมสอนโลกติดต่อกันมา ตามยุคตามสมัย เมื่อทรงเล็งเห็นว่าสิ่งใดจะเป็นความหมายสมและสอดคล้องเรื่วทันใจของสัตว์โลก จะไม่ต้องได้รับความลำบากรำคาญใจไปนาน พระพุทธเจ้าทั้งหลายจะทรงแก้ไขดัดแปลงสิ่งนั้น ๆ ให้ หมายความจนสุดพระกำลังความสามารถที่มีอยู่ทุกกรณี ไม่ทรงปล่อยธรรมประเกทที่ทรงเห็นว่ากรุงรัง นั้น ๆ ให้ขวางพระศาสนาและห้าใจสัตว์โลกไปนานเป็นแน่นอน สัตว์ทั้งมวลก็น่าจะพากันผ่านพ้นทุกข์ ไปนานแสนนานแล้ว คงไม่พากันมาเวียนว่ายตายเกิดและได้รับความทุกข์ความสุขคละเคล้ากัน เหมือนอาหารของนักโภคนี้เลย

แต่ความเป็นธรรมอันเที่ยงตรงแล้ว พระพุทธเจ้าทั้งหลายได้ตรัสรู้ธรรมด้วยความหมายสม ทั้งฝ่ายเหตุคือทางปฏิบัติบำเพ็ญ และฝ่ายผลคือธรรมเนื้อแท้ที่ทรงรับเสวຍ แม้การประกาศธรรมสอน โลกก็ทรงพิจารณาความลึกตื้นนานาทางสุดส่วนแห่งธรรมทุกแขนงแล้ว ก่อนจะนำมาสั่งสอนโลก ซึ่ง รวมลงในมัชณิมา อันได้แก่mgrด ๔ ที่เป็นธรรมสายกลาง ไม่ยิ่งไม่หย่อน ทรงผ่อนผันให้หมายสมกับ จริตนิสัยของสัตว์ทั้งมวลจะพึงนำไปปฏิบัติ เพื่อกำจัดกิเลสประเกทต่าง ๆ ที่กรุงรังขวางมัชณิมา ธรรมอยู่ภัยในใจโดยไม่มีปัญหา

มัชณิมาธรรมที่ประทานไว้แล้วนี้แล เป็นธรรมหมายสมอย่างยิ่งในการแก้หรือปราบปราม กิเลสทั้งมวล ตัวดีด้านทা�มุทำในทุกสิ่ง โดยไม่รู้จักบำบัดบุญคุณโภช ไม่รู้จักเป็นจักตายนี้ ไม่รู้จักความ ล่อมจมฉบายได้ ๆ ทั้งสิ้น เวลามันขึ้นบัลังก์ความบันหัวใจสัตว์ จึงมีธรรมเท่านั้นที่กิเลสกลัว noknนไม่เคยปรากฏว่ากิเลสกลัวอะไรจะนำมาหลอกให้มันหัวเราะเยาะเยี้ย เอาชนิดน่าอับอาย ขายหน้าไปจนวันตาย ผู้มีธรรมในใจและความประพฤติอันดีงามยังพอมีความหวังติดตัว ความสงบ ติดใจบ้าง กิเลสไม่กล้าปราบให้รำนำไปเสียหมด เหลือแต่ไฟรากดับณหา เคลื่อนย้ายไปที่ไหนเหมือน จะเหาะจะบินทั้งที่ไม่มีปีก ให้มั่นหัวใจอยู่ตลอดเวลาด้วยความทะเยอทะยานแห่อเพิ่ม รวมกันไม่มีป่า ชั้ติดตัวเหมือนโลกทั่วไป ใครยังไม่ยอมเห็นโภชปล่อยให้มันตั้งสภากว่าความอยู่บ่นหัวใจตลอดไป ผู้ นั้นต้องถูกตัดสินโภชอยู่ตลอดไปไม่มีที่หมาย ที่ยึดเหนี่ยวไปตลอดจนนั้นตากล ไม่มีวันจะถูก ปลดปล่อยได้เลย แม้จะเกิดในภพเดิมเท่ากับนักโภชเคลื่อนออกจากที่คุณชั้ง เพื่อทำงานตามนาย เนื่องหัวลังอยู่นั้นแล จะมีอิสรภาพเป็นตัวของตัวได้อย่างไรกัน

ศาสนาธรรมคืออะไร

ศาสนาธรรมคือกล้องส่องทางดำเนินของใจทั้งใกล้และไกลไม่มีประมาณ เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว คุณและโทยเกิดจากการเคลื่อนไหวทางกายวิจารณ์ ของมนุษย์และสัตว์ เฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์เป็นผู้ควรทราบ สิ่งเดียวที่เกิดกับตัวและการรับผลที่เกิดขึ้นจากการทำนั้น ๆ การรับทราบและการดัดแปลงแก้ไขให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร จึงเป็นเรื่องของมนุษย์จะพึงสนใจไม่ เช่นนั้นก็จะไม่พั่นการปักเลี่ยบขวางหนามไว้ที่มั่งแต่งตัวเองและผู้เกี่ยวข้อง ความผิดทางกายวิจารณ์ เป็นผลที่มนุษย์จะพึงยอมรับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่จะทราบความผิดถูกชี้ด้วยการกระทำของตนนั้น ต้องอาศัยหลักธรรมอันเป็นความถูกต้องดีงามเป็นเช้มทิศทางเดิน

ในที่นี้จึงได้เขียนไว้ว่าศาสนาธรรมคืออะไร คือความถูกต้องดีงามที่ท่านผู้รู้แจ้งเห็นใจใน เกี่ยวกับธรรมทั้งปวงประการสอนไว้ อันเป็นเหมือนกล้องส่องทางดำเนินชีวิตและวิถีจิต ซึ่งคิดปูรุต่าง ๆ เกี่ยวกับอารมณ์ ทั้งส่วนขยาย ส่วนละเอียดที่แสดงออกเพื่อก่อเรื่องราวนานาชนิด ให้เจ้าตัวได้รับผล ในทางไม่ดี ศาสนาธรรมแสดงบอกอาการเคลื่อนไหวทางกายวิจารณ์ของสัตว์โลกไว้อย่างถูกต้อง ละเอียดลออทุกแห่งทุกมุม เพื่อความสงบร่มเย็นแก่ตนและส่วนรวม ผู้รักสุขเกลียดทุกชั้นเป็นผู้ควรแก่ศาสนาธรรม ซึ่งแสดงเหตุผลและความมุ่งหมายไปในทางเดียวกัน โลกที่มีศาสนาประจำตนก็ เนื่องจากไม่รู้ไม่สามารถจะปฏิบัติตนให้รับรื่นดีงามได้โดยลำพัง ถ้าไม่มีศาสนาเป็นเครื่องส่องทางแห่งความประพฤติต่าง ๆ

คนตาบอดต้องอาศัยคนตาดีเป็นผู้พาเดิน คนโน่ต้องอาศัยคนฉลาดเป็นผู้พาดำเนินกิจการต่าง ๆ คนเราที่มีกิเลสตัวเขลา ๆ ครอบครองใจ แม้จะได้รับความนิยมยกย่องหรือเสกสรรร่ว่าฉลาดเพียงไร ก็คือบุคคลที่ยังไม่เขลาอยู่นั้นเอง ไม่สามารถปฏิบัติตนให้มีความสุขความเจริญตามหลักธรรมได้ เท่าที่ควรจะเป็น ความโลก ความกรور ความลุ่มหลงมาย ราคะตัณหาตัวคนอง ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่พาให้สัตว์โลกไม่เขลาตลอดมา แม้สิ่งหนึ่งมิได้เบาบางลงเพราความฉลาดตามหลักสากลนิยมกันบ้างเลย เนื่องจากกิเลสดังกล่าวก็เป็นความฉลาดตามหลักสากลนิยมเช่นกัน จึงเข้ากันได้ อยู่กันได้สนิท ใครไม่คิดตำแหน่งใคร แม้กิเลสประเภทต่าง ๆ จะส่งผลให้รับความทุกข์ทรมานมากน้อยเพียงไร ก็ถือว่าเป็นความถูกต้องของผู้รับผลตลอดไป เพราะไม่มีธรรมเป็นเครื่องพิสูจน์พอยหรือพิชิตของมัน การรุ่นราวย วกวนอยู่กับความทุกข์ต่าง ๆ ตลอดเวลา เฉพาะอย่างยิ่งคือทุกข์ทางใจก็ยอมรับโดยเห็นว่าเกิดกับตน มิได้คำนึงถึงเหตุซึ่งเป็นตัวการยังผลให้เกิดขึ้นอยู่เสมอบ้างเลย

ระหว่างโลกกับธรรม ระหว่างความรู้ทางสากลนิยมกับความรู้ทางธรรมนิยม และระหว่างวิถีทางเดินแห่งความรู้ทางสากลนิยมกับวิถีทางเดินแห่งความรู้ทางธรรมนิยมนั้น จึงพолжะทราบได้ว่า ต่างกันมาก โลกและความรู้ทางสากลนิยมหมุนไปตามกระแส ส่วนธรรมและความรู้ทางธรรมนิยมมัก

หมุนทวนกระแสโลกเสมอ นับแต่ขึ้นเริ่มแรกคือธรรมขั้นต่ำจนถึงขั้นสูงสุด ซึ่งล้วนหมุนทวนกระแสโลกทั้งล้วน

พุดอย่างฟังง่าย ๆ ผู้ไม่เคยเข้าใจศาสนา ไม่สนใจศาสนาและไม่เชื่อศาสนา จึงไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาธรรม ความคิดการระบายนอกทุกแง่ทุกมุม ย่อมปล่อยให้เป็นไปตามความสะดวกภายในใจเป็นประมาน ส่วนผลจะเป็นอย่างไรนั้น เป็นรากับโคนใบไม้สัดเขากองไฟ เป็นเพียงแสดงอาการไปตามความทุกข์ที่ได้รับในขณะนั้นเท่านั้น ไม่ยอมเห็นโทษแห่งความทุกข์ ไม่สนใจค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ รากับไม่มีความหมายในตัวเองทั้งปัจจุบันและอนาคต เกี่ยวกับความรับผิดชอบตัวเองในทางใดทางหนึ่ง เมื่อนลัตัวไม่มีเจ้าของจะนั้น ทำอะไรมักปล่อยตามยถากรรม ซึ่งผลของความปล่อยตามยถากรรมนั้นเป็นสิ่งที่ลบไม่สูญ ผู้ทำต้องได้รับแน่นอนตามหลักกรรมหรือหลักธรรมนิยม

ส่วนผู้เข้าใจและเชื่อหลักศาสนาพร้อมกับความสนใจปฏิบัติตามศาสนาธรรม ย่อมมีความระมัดระวังตัวเกี่ยวกับสิ่งที่คิดที่พูด ตลอดการกระทำต่าง ๆ ที่เรียกว่าทวนกระแส ตั้งแต่ขึ้นแรกนับถือและปฏิบัติเป็นต้นไป ตามขั้นภูมิแห่งธรรมและความสามารถแห่งเพศและวัยของตน ไม่นำความอยากร้าวเป็นใหญ่เป็นประมาน ยิ่งกว่าความที่เห็นว่าถูกต้องชอบธรรม ทั้งนี้เพราการเลิงผลผิดถูกชั่วดีที่ตนจะพึงรับจากการทำนั้น ๆ ผู้มีศาสนาเป็นเครื่องยืดเป็นเครื่องปกครอง จึงเป็นผู้มีเจ้าของรับผิดชอบตัวเองตลอดไป ไม่ปล่อยตัวไปตามสิ่งที่จะทำให้เกิดโทษ ยกกีหน ลำบากกีฟัน ฝืนจนติดนิสัยในธรรมที่ตนปฏิบัติบำเพ็ญ ไม่ยอมปล่อยให้ความชั่วตัวตามยถากรรม เข้ามาเหยียบย่ำทำลายศีลธรรมภายในตัวได้เลย ผลที่ได้รับจากการทวนกระแสความอยากรักกิเลสเป็นเครื่องชักจูง ย่อมเป็นท่อบอุ่น สงบเย็นใจทั้งปัจจุบันและอนาคตที่เรียกว่า สุคโต ซึ่งผิดกับผู้ไม่มีศาสนาภายในใจอยู่มาก

ศาสนาธรรมคือเครื่องยืดเหนี่ยวจิตใจและความประพฤติของผู้เห็นโทษว่าเป็นโทษ เห็นคุณว่าเป็นคุณตามหลักธรรมสากลนิยมและปฏิบัติดำเนินตาม จึงเป็นเหมือนผู้เดินทางมีเข็มทิศเครื่องชี้ทางเดินได้อย่างพร้อมมูล ย่อมถึงจุดที่หมายได้อย่างราบรื่นปลอดภัย ผิดกับผู้ไม่เอาไหนอยู่มาก เพราะคนเรามีความหวังซึ่งเคยสร้างไว้ในใจอย่างฝังลึกด้วยกัน เป็นเพียงไม่ระบายนอกมาให้ใครทราบเท่านั้น ความจริงแล้วภายในใจเต็มไปด้วยความหวัง จึงควรสร้างเหตุอันดีงามไว้เพื่อต้อนรับความหวังจะไม่เลี้ยวในภายหลัง หากมีแต่ความหวังภายในใจ แต่เมื่อได้สร้างเหตุอันดีงามเพื่อผลอันพึงใจไว้ต้อนรับความหวังจะเลี้ยวไปไม่น้อย ความหมดหวังคือความทุกข์ความเสียใจอย่างบอกไม่ถูก ใครเป็นผู้หมดหวังก็คือความเป็นผู้หล่าสารคุณอะไรไม่ได้ นอกจากจะคิดว่าตายเสียดีกว่า ทั้งที่ตายแล้วก็ไม่มีอะไรจะสนองความหวังให้ดีกว่าเวลา�ังมีชีวิตอยู่ด้วยความหมดหวัง

จิตนี้ถåลงได้พลาดท่าเลี้ยทไปแล้วก็มักจะพลาดไปเรื่อย ๆ จนไม่มีสติปัญญาคิดอ่านพอยับยั้ง ตั้งตัวได้ ถ้าไม่คิดเลี้ยแต่แรกคือบันทึกที่เป็นฐานะอันควรอยู่ ธรรมท่านสอนไว้ว่า ควรทำความดีงามแก่ตนเสียแต่วันนี้ดีกว่าวันพรุ่งนี้ เพราะไม่อาจทราบได้ว่าอุปสรรคหรืออันตรายตลอดความตาย อาจตามมาถึงตัวในวันพรุ่งนี้ก็ได้ ผู้กำหนดชีวิตและความตายเอาเองคือผู้ประมาทอย่างยิ่ง ไม่สมควรแก่ช่าวพุทธผู้เป็นปัญญาณตามหลักศาสนาสอนเลย เพราะอุปสรรคและความตายของมวลสัตว์เป็นเสนา

ใหญ่ ซึ่งไม่มีใครอาจห้ามได้ จะรับด้วยสมบัติเงินทองก็แพ้ จะรับด้วยพลังพลเมืองก็แพ้ จะรับด้วยพลังพลม้าอภยາตราต่อสู้ก็แพ้ จะรับด้วยเครื่องจักรเครื่องยนต์ประเทกต่างๆ ก็แพ้ จะรับด้วยปืนผาหน้าไม้กระทั้งระเบิดนิวเคลียร์ก็แพ้ และแพ้อย่างหลุดลุยตลอดไป ไม่มีหวังเอาชนะความตายได้เลย ปราษณ์ท่านจึงมิได้สอนให้ต่อสู้เสนาใหญ่คือความตาย ด้วยเครื่องรบเครื่องต่อสู้ด้วยแบบดังกล่าว แต่สอนให้ต่อสู้ด้วยสติปัญญาครั้ทความพากเพียรที่สร้างความดีโดยลำพังไม่ท้อถอยปล่อยวาง จนมีกำลังพอตัว พญามัจจุราชหากกล้าก็พ่ายแพ้ไปเอง ดังพระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลายที่ทรงชนะพญามัจจุราชด้วยความกิตติภูมิ ด้วยธรรมมาฐานมีสติปัญญา เป็นต้น

โรคที่ชอบอยู่กับคน

มนุษย์นับวันมีมากขึ้นทุกเวลา ซึ่งล้วนแต่นำปากห้องสิ่งรบกวนตัวเองและผู้เกี่ยวข้องมาเกิดด้วย ทุกชนิดลักษณะต่างๆ จึงเริ่มมีมาพร้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การขวนขวยและความวุ่นวายเพื่อความอยู่รอดจึงเป็นเหมือนกังหันที่หมุนรอบตัว มนุษย์ทุกคนหყุงชายผู้เกี่ยวข้องร้านและโง่เขลา ยอมได้รับความทุกข์มากกว่าที่มนุษย์ผู้อื่นและฉลาดจะพึงรับกัน เพราะอะไร ไม่ทันเข้า สิ่งที่คนเข้าใจและโง่เขลาจะพึงได้ ก็คือสิ่งเป็นเด่นที่คนชั้นและฉลาดไม่ต้องการเลี้ยงน้ำแล ฉะนั้นความเกี่ยวข้องร้านก็ตี ความโง่เขลาเป็นปัญหาคือความไม่ชอบคิดก็ตี ควรนับเป็นของเศษเด่นและกดถ่วงความสุขความเจริญของโลกด้วย ผู้ต้องการความเจริญจึงควรระวังสิ่งกดถ่วงทั้งสองนี้ด้วยความขยันความหม่นคิดอ่านไตรตรอง ดังธรรมท่านสอนว่า “อุภាឧานสัมปทา” เกิดเป็นคนในท่านกลางแห่งโลกที่เต็มไปด้วยความยุ่งเหยิงวุ่นวายเพื่อความอยู่รอดด้วยการวิงเต้นขวนขวย จึงควรเตรียมตัวเตรียมใจให้ถึงพร้อมด้วยความขยันหม่นเพียร ในหน้าที่การงานที่ตันจะพึงทำทุกๆ แขนง อย่าเป็นคนเข้าใจเห็นแก่ตัว เอาแต่เล่นแต่กินแต่นอน อันเป็นการเสริมสร้างนิสัยไม่ดีให้เจริญยิ่งขึ้นจนทำอะไรไม่ได้ ผลที่พึ่งรับจากนิสัยเช่นนั้นก็คือความทุกข์ความจนตระหนอก ทางทางออกจากทุกข์ที่มัตตัวไม่ได้ตลอดไป เพราะที่ยังมีนิสัยนั้นติดตัวอยู่

ความจริงแล้วข้าคือประจำตัวของมนุษย์เราคือความโง่ ความเกียจค้าน ซึ่งเป็นสหายกันมาแต่กากไหนๆ โรคชนิดนี้มักเกิดกับมนุษย์และติดมนุษย์มากกว่าสัตว์อื่นๆ เพราะมนุษย์เราชอบเลี้ยงมันเต็มบ้านเต็มเมืองที่มนุษย์อาศัยอยู่ หากเป็นสินค้าหรือสัตว์เลี้ยงต่างๆ ก็น่าจะไม่มีที่เก็บไม่มีที่อยู่อาศัย เต็มไปด้วยสหายทั้งสองนี้ แต่โรคชนิดนี้ชอบมนุษย์เป็นเพื่อนเล่น เป็นอาหาร และเป็นบ้านอยู่อาศัย เนื่องจากเนื้อมนุษย์หอม กินอร่อยดีเป็นพิเศษ กินแล้วไม่เบื่อ อยู่แล้วเย็นสบาย ไม่ถูกรบกวนขับไล่ต่างๆ อยู่ที่ไหนก็ไม่เหมือนอยู่กับมนุษย์ เนื่องจากคน

ไทยมีเมตตาใจกว้างขวาง เป็นพิเศษกว่าคนชาติอื่นๆ จึงพожะอยู่อาศัยกับคนไทยอย่างพำสุกไปได้นาน เนพาผู้เขียนแล้วได้ให้ความสัծวารมณ์เย็นแก่โรคชนิดนี้มากตลอดมา และน่าจะตลอดไปถ้าไม่ตายจากมันเสียเท่านั้น

ยาแก่โรค ๒ ชนิดนี้ ได้แก่ ความขยัน อดทน บึกบึน ไม่ท้อถอยต่องานที่ชอบทุกกรณี ดังที่กล่าวผ่านมา และความฉลาดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าให้ร่ต่องหาเหตุผลในแห่งต่าง ๆ ธรรมท่านว่า สติ ปัญญา ซึ่งนำไปใช้ได้ทุกกรณี โดยเป็นบทนำว่า นิสมุmgran เสยุโย ให้ร่ครรภุตัวดีก่อนแล้ว ค่อยดำเนินกิจการทุกอย่าง ดีที่สุดแล ผู้ซึ่งบุญความขี้เกียจอ่อนแอบเป็นวิมาน ดังบทธรรมท่านว่า สุขสานนุตร ทุกข ผู้ซึ่งบุญความด้วยความเกียจคร้านบันดาลให้ จะตกนรกคือความทุกขในภัยหลัง แต่ผู้ชอบความขยันหม่นเพียรเป็นเพื่อนดำเนินงาน ดังบทธรรมว่า ทุกขสุขสานนุตร สุข ผู้ผ่านตกนรกคือความทุกข์ด้วยความพากเพียรในงานต่าง ๆ ย่อมจะได้รับความสุขรากฐานขึ้นสวรรค์ในลำดับต่อไป

ดังนั้นธรรมบทว่า อุภารานลัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความขยันหม่นเพียร กับบทว่า นิสมุmgran เสยุโย จึงน่าจะสะดุดสะเทือนใจพากเรชาาวพุทธพอขับไล่นิลัยขี้เกียจ นิลัยสุขເเอกสารกิน ออกไปได้ นิลัยดังกล่าวนี้ส่วนมากมักเกิดจากความมักง่ายเห็นแก่ตัวเฉพาะหน้า ไม่คิดถึงส่วนใหญ่ซึ่งต้องอาศัยกันอยู่อย่างแยกไม่ออก ว่าจะมีส่วนเสียด้วยอย่างไรบ้าง จึงกล้ายเป็นโรคระบาดที่ต่างคนต่างเป็น ด้วยความฝังลึกในนิลัย

เมืองไทยเป็นเมืองเอกสารไม่เคยเป็นทathaสของผู้ได้มาบานนาน มีทรัพยากรในฝืนแผ่นดินมากมาย ซึ่งควรจะเป็นประโยชน์แก่คนไทยด้วยกันอย่างสมบูรณ์เท่าที่ควร แต่ก็อดคิดไม่ได้เกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ กลัวจะกล้ายเป็นทathaสของคนอื่น เพราะนิลัยดังกล่าวเป็นเครื่องทำลาย สิ่งที่จะพึงได้รับสำหรับคนไทยผู้เป็นเจ้าของ จะกล้ายเป็นเศษเป็นเศษไปที่น่าทุเรศ เหตุที่สมบัติของเราอาจจะกลับกล้ายมาเป็นเศษเดนให้เราบันนั้น น่าจะหนีจากผู้รับผิดชอบภัยในวงงานนั้น ๆ ไม่ได้ โดยเห็นแก่สิ่งจังรังวัลเพียงเล็กน้อยตามนิลัยสุขເเอกสารกิน และปล่อยให้ส่วนใหญ่ที่มีคุณค่ามากหลุดมือไป โดยไม่คิดเสียดายทั้งที่น่าเสียดายอย่างใจหาย นี่กล่าวเพียงเอกสารแบบบรรรดตัดตอนที่สุดพอได้ช่วยกันพิจารณาและแก้ไขในสิ่งที่คิดว่าจะเป็นภัยต่อสมบัติส่วนรวมตลอดประเทศชาติ ซึ่งเป็นสมบัติของทุกคน ครอๆ ไม่ประสงค์อยากรบเห็นความร้ายหรือโยกคลอนและความล่ำজมอันจะพึงมีแก่บ้านล้านที่ของตน หากต่างคนต่างขึ้นคิดและทำแบบคับแคนบะระความเห็นแก่ตัว และความสุขເเอกสารกิน ไม่ยอมเห็นโทษของมัน ทำนองເเอกสารตัวรอดเป็นยอดดี มั่งมีครีสุขເเอกสารเรา ไม่ยอมแก้ไขและเพิกถอนอยู่แล้ว ไม่เพียงแต่สมบัติต่าง ๆ ดังกล่าวมาจะถูกดูดซึมให้หมดไปวันละมาก ๆ ดังที่เป็นมาเลย แม้คนทั้งชาติก็กลัวจะเป็นทำนองเดียวกันไม่อ่าจังสัย

การกล่าวทั้งนี้ได้มุ่งตำหนิตเตียนคนชาติได้ผู้ใด แต่กล่าวตามความจริงซึ่งอาจเป็นจุดบกพร่องและอาจเป็นจุดทำลายส่วนรวมได้ เพื่อท่านผู้ห่วงความอยู่รอดปลอดภัยและมั่นคง ได้ช่วยพิจารณาทางแก้ไขในดัวของแต่ละคน ซึ่งเป็นการแก้ความคิดเห็น นิลัยและเศรษฐกิจของชาติไปในตัว อันเป็นจุดมุ่งหมายอยู่แล้ว

ลำพังขรัวตาผู้เขียนนี้เพียงขออยู่อาศัยไปวันหนึ่ง ๆ พอดีง่วงตามเท่านั้นก็พอใจแล้ว มีได้หวังอะไรนอกจากหัวใจของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก อายุกให้เป็นคนดีมีความสามัคคี และรักกัน เท็นความสำคัญในการอยู่ร่วมกันและมีเหตุผล นิสมุน กรณ์ เสยูโย ประจำตนทุก ๆ คนไป ถ้าเป็นไปได้จะได้เตือนพี่น้องทั้งหลายพอเป็นข้อคิด โดยที่ขรัวตาบัว แม้เป็นพระก็คือคนของชาติ ซึ่งมีความทุกข์สุกดิบเกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างแยกไม่ออก วันหนึ่ง ๆ มีผู้ไปเกี่ยวข้องขอความปรึกษา และช่วยเหลือจำนวนมากเรื่อยมาไม่ได้ขาด แต่ละคนมีปัญหาต่าง ๆ กัน ซึ่งส่วนมากมักไปปรับทุกข์ใน แต่ต่าง ๆ กัน จนแทนฟังและตอบไม่หวานไม่ไหว

คนนั้นเป็นทุกข์ร้อน เพราะถูกเบียดเบี้ยนด้วยเรื่องต่าง ๆ เช่น ในวงงานบ้าง ด้วยเรื่องถูกกลั่น แกลงบ้าง ถูกคดโกงถูกเรียกไดบ้าง ผู้บังคับบัญชาลำเอียงไม่เป็นธรรมบ้าง เพราะหัวหน้ากอบโกย เมื่อไม่เล่นด้วยก็หัวว่าowardเก่งบ้าง หัวว่าเป็นก้างของคอบ้าง และมีเล่าหกกลั่น ๆ เพื่อให้อยู่ไม่ได้บ้าง เพราะถูกบีบคั้นและกดขี่ต่าง ๆ บ้าง เพราะเลี้ยงแข็งปั๊ดหมายไม่เป็น ทำงานตรงไปตรงมาถูกหัวว่า เย่อหยิงจองหองบ้าง เพราะประจบสองพลอไม่เป็นตามนายที่ชอบคนประเภทนั้น ทำงานแม่ไม่มี ความผิดแต่นายคอยหาแต่เรื่องจับผิด เพื่อไล่ออกจากรางงานบ้าง เพราะนายเป็นคนหูเบาเชื่อง่ายโดยไม่ สืบทาเหตุผลตันปลาย คนดีสุจริตก็พลอยผิดไปด้วย เหล่านี้เป็นต้น

ท่านผู้อ่านน่าจะพอทราบได้ เพราะเป็นผู้จัดงานกับเรื่องเหล่านี้มาแล้ว เนื่องจากเคยคุยกับ ที่ กับเรื่องทำงานองนี้มานาน จึงกรุณาสังเกตดูว่ามันมีอะไรบ้างที่เคลื่อนแฟงอยู่กับเรื่องของแต่ละรายที่ กล่าวมานี้ ซึ่งเป็นทุกข์เกี่ยวกับงานในราชการแผ่นดินต่าง ๆ ทั่วประเทศ ผู้เป็นต้นเหตุให้เกิดเรื่อง เหล่านี้มีจำนวนมากเพียงไรในแผ่นดินของไทย แม้จะไม่เป็นความจริงทุกเรื่องไป แต่ก็ พอลังเกตได้ว่ามีใช่ของดี และเป็นความเลี่ยงหายแก่ส่วนรวมได้ ในขณะเดียวกันก็เป็นการบันทอก กำลังของส่วนรวม รวมกับช่วยกันตัดแข็งตัดขา ตัดมือตัดเท้า อันเป็นส่วนสำคัญของประเทศให้ทุกพล ภพลงโดยลำดับ จนสุดท้ายก็เหลือแต่ร่างซึ่งทำอะไรไม่ได้ สรุปแล้วก็คือ ความเห็นแก่ตัวนั้นแล ทำลายสมบัติและความสามัคคี เพราะความเห็นแก่ตัวซึ่งมีจำนวนมาก จะไม่คำนึงถึงสารคุณใด ๆ แม่ มีมากมาย

ภัยของชาติคืออะไร?

คำว่า ภัย พอย่อขึ้นเท่านั้นแม่ภัยยังไม่ปรากฏ แต่จิตใจฟ้อเหงาหงอยลงทันที ใคร ๆ จึงไม่ อยากได้ยินได้ฟัง ไม่ถึงกับต้องเจอกภัยแม้นิด ที่จะกล่าวในที่นี้ซึ่งเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ที่จำต้องอยู่ รวมกันตลอดไป จึงขอกล่าวในสิ่งมนุษย์เคยเจอกันอยู่เสมอในที่ทั่วไป สิ่งนั้นคือความเห็นแก่ตัว ความ โลกไม่มีความอิ่มพอ เมื่อความโลกมีมาก ทำให้คนหมดยางอาย และอำนาจ ๓ ตัวการนี้แลเป็นภัย ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันต้องเจอกันอยู่เสมอ มนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์ขี้ลาดต้องอาศัยกันอยู่ตามนิสัย คงไม่มี ใครที่อยู่คนเดียวโดยเดียวได้อย่างส่ง่่าเเพย โดยอาศัยอำนาจสิ่งน่ากลัวทั้งสามนี้พากย์ นอกจากคน ตายเท่านั้น ต้องวิงหาภัยติดมิตรเพื่อนผู้เแบบตัวอย่างแทนไม่ได้สติสัตตั้นนั้นแล อำนาจของสิ่งทั้งสามนั้น

จะไม่มีความหมายใดๆ ทั้งสิ้น ขณะที่พราจากหมู่คณะเพื่อนฝูงไปอยู่ลำพังคนเดียว จะนั่นความเห็นคุณค่าของส่วนรวม ความสามัคคี และความรักกัน ความเห็นความสำคัญของกันและกัน จึงเป็นเครื่องมือกำจัดสิ่งสกปรกดังกล่าวได้ดี ผลคือความผาสุกยืนใจเสมอหน้ากัน หากจะทุกช์เพราเหตุอีนกีพอดพอกัน ตามหน้าที่การงานและสิ่งเปลี่ยนแปลงรอบ ๆ ตัวทั่วไป

โทษแห่งความด้อยในความสามัคคี ด้อยในการเห็นความสำคัญของกันและกัน ด้อยในความรักกัน เวลาใดก็เริ่มแสดงตัวออกมาพอยให้รู้สึกร้อน ๆ หนา ๆ บังแล้ว ถ้าขึ้นปล่อยให้ความเห็นแก่ตัวความสุกເเอกสารกิน ซึ่งฝังนิสัยอย่างลึกลับพำนีนกิจการต่าง ๆ ก็น่าจะเข้าทำงานอย่างที่ว่า คุ้ตตຽມาติดต่อว่าจ้างลูกจ้างในบ้านเพื่อฝ่ายของตน ความที่เห็นแก่ค่าจ้างรองรับเป็นสำคัญกว่ารายที่มีพระคุณแก่ตน รับรับจ้างเข้าฝ่ายของตนให้ด้วยความพอดใจในเงินไม่กี่บาท โดยเห็นว่าได้ฟรีอย่างลอย ๆ หรือว่าลากลอยมาหา แม้กรณ์อื่น ๆ ที่มีอีกหมายอันเป็นเรื่องทำลายสมบัติและคนทั้งประเทศให้ล้มจมฉบายในทำงานเดียวกันก็พึงเทียบเคียงตามนี้

จึงทำให้วัดกังวลต่อบ้านเมือง เพราะนิสัยของคนใจจ่ายประเทณนี้ กลัวจะมีผู้คิดสนุกค้นมือขึ้นมาหากคนประเทณนี้ โดยว่าจ้างให้ตัดแข็งตัดขาดอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของตนเสียเอง เพื่อปูนอาหารรับประทาน จะไม่รับรักปากนายจ้างผู้แสวงหาด แล้วนำมีดมาฟัดฟันตัวเองให้แหลกเป็นจุณวิจุณไปอย่างง่ายดายละหรือ? เพราะความเห็นแก่ได้เงินเพียงไม่กี่บาทเท่านั้น จนลืมคิดคำนึงถึงความเสียหายส่วนใหญ่ คือชีวิตร่างกายของตนจะเป็นอย่างไรบ้าง คิดแล้วน่าเศรษฐีจึง จึงขอฝากปัญหาอันแสนเศรษฐีไว้กับท่านผู้อ่านทั้งหลายช่วยพิจารณา ซึ่งอาจเกิดผลดีแก่ส่วนรวมไม่น้อย หากช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ได้ไม่ปล่อยไปตามยถากรรม ดังที่เป็นและทราบ ๆ กันอยู่

คนไทยเมืองไทยเราไม่ใช่คนประเทยกิจกรรม จึงไม่อยากพบเห็นความยถากรรมเกิดขึ้นแก่คนไทย เพราะผลอันเกิดขึ้นจากความปล่อยตามยถากรรมนั้น เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมแก่ครรภ์ทั้งสิ้น เนพะอย่างยิ่งคือชาวพุทธผู้มีสารคุณประจำใจและความประพฤติ ตลอดศาสนาอื่นที่มีคุณธรรมเครื่องพึงพิงของใจในลักษณะเดียวกัน หากเจอเข้าแล้วแม่ตัวเองก็น่าจะดูตัวเองไม่ได้ รู้สึกจะหมดคุณค่าสาระไปเลี้ยงสิ้น รวมกับนักโทษที่ถูกขังอยู่ในเรือนจำ มองดูหน้าใหม่ว่าหนูน้อยหรือชายก็มีแต่นักโทษด้วยกัน ซึ่งหากความเจริญตาเจริญใจไม่ได้เลย ตลอดอธิบายนถี่ที่เคลื่อนไหวไปมา กินอยู่หลับนอน หากไม่พากันรึบ ๆ ระวังความเห็นแก่ตัวอันเป็นสื่อการรับจ้างเข้าตัวอวัยวะเจ้าของ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากยิ่งกว่าเงินค่าจ้างเป็นไหน ๆ เสียแต่บัดนี้ ก็เท่ากับช่วยกันทำลายตนและส่วนรวมตลอดประเทศให้ย่อยยับลงด้วยค่าจ้างเพียงเล็กน้อย อันเป็นเหมือนยาพิษเครื่องล้างหารทำลายโดยไม่อาจสังสัย

ส่วนรวมและประเทศชาติคืออวัยวะของตน เพราะเป็นส่วนใหญ่แห่งความเป็นอยู่ของเราแต่ละคน ไม่เห็นแก่ได้ด้วยสินจ้างรองรับเพียงเล็กน้อยที่จะทำส่วนใหญ่ให้ล้มจมฉบาย หากส่วนใหญ่ถูกทำลายลงจะด้วยวิธีหรือกลอุบายใดก็ตาม เราแต่ละคนในประเทศจะทรงตัวอยู่ด้วยความผาสุกยืนใจโดยไม่มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ เช่นเดียวกับต้นไม้ใหญ่ที่ถูกโคนล้มลง กิ่งก้านสาขาห้อยใหญ่ตลอดดอกผลของต้นไม่นั้น จำต้องพินาศไปด้วยอย่างไม่มีปัญหา ด้วยเหตุนี้จึงไม่ควรภูมิใจ

ที่ได้รับค่าจ้างรางวัล จากวิธีการแบบทำลายตัวและส่วนรวมอย่างลึกลับมาแล้ว และพอใจที่จะเสาะแสวงเพื่อรับค่าจ้างรางวัลแบบนี้อีกต่อไป ถ้าไม่อยากเห็นทั้งตัวและประเทศไทยติดลมจมตามเหตุแห่งความยุติธรรม

ของสงฆ์อันเป็นสมบัติส่วนรวมของศาสนาทางพระวินัย

ของสงฆ์ทางพระศาสนาถือเป็นสำคัญยิ่งกว่าของส่วนบุคคล คำว่าของสงฆ์ หมายถึงของส่วนรวมแห่งสงฆ์ของวัดนั้น ๆ ทั้งสังหาริมทรัพย์คือของที่เคลื่อนที่ได้ เช่น เตียงตั้ง เก้าอี้ ม้านั่ง และวัตถุอื่น ๆ เช่น เครื่องมือทำงาน มีมีด ชوان จบ เลี่ยม เป็นต้น ที่ยกไปมาได้ ทั้งอสังหาริมทรัพย์ของที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น ภูภี วิหาร ศาลาการเปรียญ ที่ธรณีสงฆ์ ที่ส่วนที่นา ที่กัลปนาทีสงฆ์ได้อาศัย เก็บดอกผลเพื่อประโยชน์แก้วัด รวมแล้วเรียกว่าของสงฆ์ ทางพระวินัยถือเป็นสำคัญมากที่พระในวัดนั้น ๆ จะพึงปฏิบัติตาม ให้จะทำลายหรือนำลิงหนึ่งลิงใดไปเป็นของส่วนตัวย่อมไม่ได้ นอกจากของสงฆ์ที่เป็นลหุภัณฑ์ ที่สงฆ์จะพึงอปโภคแล้วพระให้เป็นของส่วนตัว เพื่อนำไปบริโภคใช้สอยได้ นอกนั้นทรงบัญญัติห้ามให้พระรูปได้ก์ตามน้ำไปเป็นของส่วนตัว และปรับอาบติดหักเบาไว้ตามชนิดลิงของที่มีราคานานอยโดยลำดับ กระหงโถหักถึงขาดจากความเป็นพระก็มี คำว่าของสงฆ์แล้วไม่ใช่ชินดีพระวินัยถือเป็นสำคัญ ให้จะไปแตะต้องล่วงเกินไม่ได้ จึงพอทราบได้ว่าของสงฆ์เป็นลิงสำคัญมากกว่าของบุคคล พระจึงต่างองค์ต่างช่วยกันส่วนรักษาเรื่อยมากระทั้งปัจจุบัน ให้ไม่อาจลบล้างพระวินัยได้ และไม่อาจทำลายของสงฆ์ได้ นอกจากพระเทวทัตที่กินไม่เลือก แม้พระศาสดาของตนก็ยังพยายามทำลาย ไม่กลัวนาป

การกล่าวทั้งนี้เพื่อพวงเร้าให้ทราบความสำคัญของสมบัติส่วนรวม ซึ่งคนทั้งชาติได้ยึดเหนี่ยวอาศัยตลอดไปจนกว่าฟ้าดินสลาย ผู้ตายก็ตายไป ผู้ยังมีชีวิตอยู่ก็ช่วยกันบำรุงรักษาไว้ เพื่อความเจริญถาวรของสมบัติส่วนรวมนั้น ๆ ตลอดคนทั้งชาติที่อยู่กันด้วยความสามัคคีร่วมกันเป็นอวัยวะอันเดียวกัน ความมั่นคงของชาติอยู่ตรงที่คนในชาติมีความสามัคคีกันนั่นแล ไม่ได้อยู่ที่ต่างคนต่างดิน ต่างคนต่างทำลายความสามัคคี ต่างคนต่างจะเหาะบินเอาตัวรอดเป็นยอดแห่งความฉลาด ถ้าอยากอยู่รอดให้รวมตัวกันด้วยความรู้ความเห็น การกระทำทุกอย่างอย่าให้แตกแยกกัน นี่แหลมลังแห่งความอยู่รอดปลอดภัยของหมู่ชุมชน

มนุษย์กับสัตว์ต่างกันอย่างไรบ้าง

ถ้าเป็น มนุสสาติรัจฉานิ จำพวกร่างกายเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นสัตว์ก็ไม่สูจะต่างกันอะไรนัก ผิดกันอยู่บ้างที่มนุษย์ไม่มีทาง เป็นต้น เพราะความรู้ความเห็นความประพฤติหน้าที่การงานเป็นไปในทางต่ำธรรม มิได้เป็นไปตามวิสัยของมนุษย์ที่ควรจะเป็นเช่นมนุษย์ผู้ดีทั้งหลาย ตื่นนอนขึ้นมาก็มีแต่เที่ยวเต็ร์ดเตรี่เรื่องและก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้อื่น ด้วยการกระทำที่เป็นภัยแก่สังคม คำว่าสารคุณ ไม่เคยสนใจใดที่จะปฏิบัติบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่โลก นอกจากทำตนเป็นคนรกรโลก

ของโลกที่มนุษย์ผู้ดีทั้งหลายเอื่อมระอาเป็นอาชิล มนุษย์ประเภทนี้มีคุณค่าไม่ต่างจากสัตว์บางชนิดนักเลย มิหนำเนื้อหนังมังสาษ์สัตว์ไม่ได้ ตามแล้วยังกลัวเป็นประตูเป็นผู้มาหลอกเข้าเลี้ยงอีก ส่วนเนื้อหนังของสัตว์ที่ตายแล้วนำเข้าตลาดเป็นสินค้าขายได้ราคางามเพื่อเป็นอาหาร แม้ว่ามีชีวิตอยู่บ้าง ประเภทยังนำมาใช้การงานได้

มนุษย์ที่ต่างจากสัตว์ เพราะมีคักดีสูงโดยทางจิตใจไฟธรรม ตลอดจนความประพฤติการแสดงออกที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น สังคมได้อาศัย ดังพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง ในโลกทั้งสามไม่มีใครมีเมตตากรุณาอันลึกซึ้งกว้างขวาง แสดงให้เห็นว่าเป็นอัจฉริยมนุษย์เลย ความรู้สึกมาก ความฉลาดแหลมคมก็ลึกซึ้ง ความสามารถก็มาก การกระทำทุกกรณีทั้งท่องทำจริง รู้สึกท่องรู้จริง ไม่รู้ขั้นใดหลอกตัวเองเหมือนความรู้ขั้นดิบชั้นดิบไม่ได้ ซึ่งเกิดขึ้นมากน้อย ค่อยแต่จะทำลายตัวเองและผู้อื่นให้หลงมายายป่ายเปี่ยงไปทางความฉันทายล่ำจม การลั่งสอนโลกทรงลั่งสอนด้วยความถูกต้องตามตัว ไม่มีผิดพลาดคลาดเคลื่อนเลื่อนลอย ชนิดมีแต่ฝอยหาเวลาความจริงได้ยาก ดังที่โลกเป็นกันประจำนิสัย ด้วยอำนาจแห่งความจริงจังทุกพระอาการของพระพุทธเจ้าที่มีต่อมวลสัตว์ด้วยความบริสุทธิ์พระทัย จึงทรงมีผู้เคารพนับถือมากผิดคนธรรมดางามัญทั่ว ๆ ไปอยู่มากราฟ้ากับดิน

คำว่า พุทธ อรรถ คุจามิ ที่ออกจากการดูใจของพุทธบริษัทผู้จังรักภักดีต่อพระองค์จึงมีมาก แทนพุดได้ว่ากระเทือนทั่วโลกมนุษย์และเทวดา มาแต่ครั้งพุทธกาลจนปัจจุบันไม่มีเสื่อมคลายหายสูญ และยังจะมีต่อไปอีกนานกว่านิสัยมนุษย์ผู้นับถือศาสนาธรรมจะสิ้นสูญพ้นอีกไป นอกจากนั้นยังทำรูปเหมือน เช่น พระพุทธรูปขนาดต่าง ๆ ไม่มีประมาณตามสถานที่ต่าง ๆ ไว้สักการบูชา ทั้งประจำสถานที่นั้น ๆ มีโบสถวิหาร เป็นต้น และมีไว้เป็นสมบัติส่วนตัว รวมแล้วไม่ทราบว่ากี่ร้อยกี่พันล้านองค์ ทั้งในและนอกประเทศไทย บรรดาที่นับถือพระพุทธศาสนา บรรดามนุษย์ในโลกจะมีใครที่ได้รับความเชื่อ ความเคารพนับถือ ความรัลลิกถึงพระคุณมากเหมือนพระพุทธเจ้า แน่ใจว่าไม่มี ทั้งนี้ เพราะอำนาจแห่งสากขัตธรรม ที่ตั้งไว้ขอบทุกบททุกบท ทุกคติอาบารี ในวงพระธรรมแปดมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ที่ควรแก่ก่ออุปนิสัยความสามารถของสัตว์โลก ไม่คลาดเคลื่อนจากความจริงนั่นแล

ความจริงมนุษย์เราถ้าเชื่อพระพุทธเจ้าและเชื่อคำลั่งสอนของท่าน เหมือนเชื่อกิเลสจอมโภกชื่อยุ่งภายในใจ ที่ค่อยผลักดันตัวเองให้ไปสู่ความทายันะอยู่ตลอดเวลา ก็พอมีทางแก้ไขเพื่อทางออกจากความหม่นหมองร้องครางได้บ้าง ไม่จมอยู่กับความทุกข์กายทรมานใจดังที่เป็นอยู่ทั้งพิภพตลอดไป เช่นเดียวกับโรคที่มียาคอยบำบัดรักษา ย่อมจะพอมีทางหายได้ไม่เริบรุนแรงเหมือนโรคที่ไม่สนใจต่อหมօและยารักษา ซึ่งสุดท้ายก็ไปไม่รอดต้องจอดใจ พระเหตุนี้ศาสนาธรรมจึงเป็นธรรมจริงเป็นต่อจิตใจและความประพฤติของมนุษย์เรา ผู้มีโรคเม็ดบอดปกปิดกำบังกายในใจไม่เวลาส่วนที่สร้างชา เช่นเดียวกับยาและหมօมีความจำเป็นต่อคนไข้ฉะนั้น

คำว่ามนุษย์ต่างจากสัตว์ก็ต่างตรงที่ มนุษย์เรามีศาสนาธรรมประจำใจเป็นเครื่องแสดงออกต่างจากเขานั้นเอง นอกจานนี้ไม่ควรไปแสดงความกล้าหาญowardตัวว่าตนต่างจากสัตว์และดีกว่าสัตว์ จะถูกเข้าหัวเราะเราจะว่าไม่บอก เปื่อยอยู่ไม่เป็นสุขหลอกหลิบไปเจอสัตว์ตัวสำคัญและมีทางเข้า เข้าว่าทาง

ออกมากว่า นี่ถ้ามนุษย์เก่งจริงสมขีดความสามารถตัวว่าดีกว่าสัตว์ เก่งกว่าสัตว์จริงอะก็ ลองเอาหางมาคาดกันชิว่าตัวเก่งจริง แต่ความรู้ความประพฤติยังสู้พากข้าไม่ได้จะมาคาดหาแม่บัตติอะไร ไม่นึกอยาพากข้าที่มีหางบ้างหรือ แฉมเข้ายังสั่งสอนเลี้ยอกด้วยความสงสารมนุษย์จำพวกที่ชอบคุยโน้มो้อวดแต่สู้เขาไม่ได้ว่า พากแกเป็นมนุษย์ก็ควรปฏิบัติตัวให้สมคักดีครีของมนุษย์บ้าง อย่างน้อยพองามตาและอยู่กับเพื่อนมนุษย์ผู้ดีได้ อย่าพากันลืนท่ามาแย่งงานของสัตว์ไปทำ

การฉอกลักขโมย การเบี้ยดเบี้ยน การเอาด้วยการ เก็บกันกินด้วยผลการโดยไม่มีเหตุผลธรรม เพราะความเห็นแก่แล้วแก่พุงของตัวผู้เดียว ไม่คำนึงถึงศีลธรรมความผิดถูกชั่วดีบ้างเลยนั้น เป็นงานของสัตว์ผู้อ้วกพะเช่นพากข้าที่ทำกันเป็นประจำ เพราะไม่มีความรู้ความสามารถทำให้ได้ยิ่งกว่าที่เป็นอยู่เวลานี้ได้ ไม่เหมือนมนุษย์ที่มีความรู้ความฉลาดกว่าสัตว์ ไป! ไปทำงานของมนุษย์ที่มีดีกรีสมคักดีครีและภูมิของมนุษย์โน้นซิ มนุษย์น่าจะลอกถือว่ามีใจสูง ความประพฤติการกระทำ จึงควรให้สูงส่งไปตามจิตใจที่ได้รับการอบรมจากมนุษยธรรมของมนุษย์ทั้งหลาย คำว่ามนุษยธรรมได้แก่อะไรล่ะ? เท่านี้ยังตอบพากข้าไม่ได้อีก แล้วกัน มนุษย์ยังไงนี่

อย่างย่อ ก็ได้แก่เบญจศีลเบญจธรรมละซิ ที่มนุษย์ส่วนมากพากันหลับหูหลับตาทำอยู่ทุกวันนี้ ไม่ใช่เบญจศีลเบญจธรรม นันเป็นข้าศึกที่ลอบล้างธรรมเหล่านั้นต่างหาก ถ้ายังขึ้นมาแย่งงานพากข้าไปทำอยู่ไม่หยุด เดี่ยวนายยมบาลรำคาญามัดตัวไปอย่างสุด ๆ ร้อน ๆ เพราะทนดูไม่ได้ที่มนุษย์มาแย่งงานและที่อยู่ของสัตว์ จะว่าพากข้าไม่เตือน ที่นายยมบาลทำอย่างนั้นก็ชอบแล้ว ไม่งั้นพากข้าจะไม่มีที่อยู่อาศัย และจะพากันอดตาย เพราะมนุษย์เลวมายแย่ที่อยู่และอาชีพหากิน สัตว์ต้องเป็นสัตว์และอยู่ตามประสาสัตว์ มนุษย์ต้องเป็นมนุษย์และอยู่กับพากมนุษย์ด้วยกัน อย่ามาแทรกแซงสัตว์ อยาเข้าบังและรบพากันไปทำงานของมนุษย์ ที่มีคุณค่าสาระอันสูงส่งกว่าการมาแย่งงานอาชีพของสัตว์เช่นพากข้าไปทำ พอดีชัมเชยบ้างว่า มนุษย์ว่าจ่ายสอนจ่าย สมเข้าใจด้วยกัน ไม่หริ่งว่าตัวมีอำนาจถ่ายเดียว ยังฟังเลียงสัตว์ขอร้องบ้าง มนุษย์พากนี้ต่อไปเข้าอาจดีขึ้น เพียงพากเรานอกเข้ายังทำตามไม่ดีด้านลันดานต่ำธรรมดังนี้

ที่แสดงทั้งนี้ เพราะมนุษย์เราซึ่งต่างจากสัตว์ มิใช่ต่างเพระความไม่มีหาง ไม่มีขา ไม่มีเขี้ยว ยาวเหมือนสัตว์ แต่ต่างเพระมนุษย์เป็นสัตว์ฉลาดในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนและสังคม มนุษย์ มีค่านธรรมเป็นเครื่องประดับและเกิดทุน มีศีลธรรมเป็นแนวทางดำเนินและปฏิบัติบำเพ็ญ การแสดงออกของมนุษย์มีเหตุและผลเป็นเครื่องรับรอง รู้จักดี รู้จักชั่ว รู้จักสูง รู้จักต่ำ หยาบ ละเอียด รู้จักสถานที่ บุคคลที่ควรเคารพนับถือ ไม่อาจเอื้อมในที่ต่ำ-สูง มีระเบียบขั้นบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของมนุษย์เป็นเครื่องดำเนิน มีกฎหมายข้อบังคับ มีศีลธรรมเป็นเครื่องเตือนสติปัญญาให้ระลึกรู้ในสิ่งที่ควรไม่ควร มนุษย์อยู่ที่ได้ไปที่ได้จึงต่างจากสัตว์ ซึ่งเขามีมีธรรมตั้งกล่าวเป็นเครื่องปฏิบัติ ดำเนิน หากมนุษย์ไปทำแบบสัตว์เข้าจึงเลกว่าสัตว์ผู้ไม่รู้ประสา เพราะมนุษย์รู้ทุกอย่างที่สัตว์ไม่รู้ไม่สามารถทำได้

มนุษย์จึงมีคุณค่าด้วยคุณธรรมภายในใจและความประพฤติหน้าที่การทำงานที่ชอบ ตามกำหนด กฎหมายและศีลธรรม มิได้อยู่ที่เนื้อหั้นมองสาเหมื่อนสัตว์ทั้งหลาย ความงามอย่างเย็นตาเย็นใจของ มนุษย์เรานั้น งานที่กิริยาธรรมชาติอธิศัย การประพฤติตัวอยู่ในกรอบประเพณีและศีลธรรมอันดีงาม มิได้จากที่รูปโฉมโภณพรณ ซึ่งเป็นเพียงงานออกแบบถ่ายเดียว ดังที่บุรุษสตรีตาไฟฟางทั้งหลายเข้าใจกัน และชมเชยลุ่มหลง จนลืมยางอายที่เป็นนิสัยดั้งเดิมของมนุษย์ถือกันมาอย่างฝังใจ (บุรุษตาไฟฟางต้อง นับหลวงตาผู้เขียนเข้าด้วยเวนไม่ได้ รูปเรื่องจะไม่สมบูรณ์)

ความถือรูปร่างเป็นของสวยงามอย่างเดียว ไม่คำนึงถึงคุณสมบัติอันเป็นลิ่งที่มีค่ามากประจำ มนุษย์ภูมิชาติ จึงมักเป็นเครื่องส่งเสริมจิตใจให้ห่อห่มไปในทางต่ำธรรม มีภาระภารณ์เป็นเรื่องใจ และคุกรุ่นเผ่าใหม่อยู่ภายใต้หัวใจตลอดเวลา เมื่อมากเข้าก็มักชุดลากคนให้ประพฤติตัวในทางที่ผิด โดยปราศจากยางอาย ยิ่งกว่านั้นก็ถือว่าเป็นธรรมชาติของโลก ไม่มีอะไรเสียหายเพราะภารณ์ หัวที่ ภาระภารณ์พาให้สุนัขเป็นบ้าจนนับไม่ถ้วนมาแล้ว หากจะยังดีแข็งแกร่งอยู่ได้ ภาระภารณ์กลืนไม่ลงก็ อาจมีมนุษย์จำพวกเดียวเท่านั้น

อันด้วยภาระภารณ์นั้นไม่เสียหายไม่สูญหาย คงร่องเพลงสนุกเพลินอยู่บันหัวใจคนโดยไม่มีก้าล สถานที่ว่าจะอายและกล้าโกรธ และยิ่งนับวันเจริญพอกพูนขึ้นบนหัวใจคน จนสามารถปกคลุมหรือ กดหัวมนุษย์ที่เคยมียางอาย ให้กลایเป็นสัตว์ในร่างมนุษย์ที่หมดยางอายไปได้ไม่สักวัน บทเวลามันทำ พิษคือผลเสียหาย ก็มาเสียหายที่คนผู้เป็นท้าสมันนั่นแล การส่งเสริมความงามทางรูปโฉมจนลืมตัวยิ่่ง กิเลสกันอย่างเพลิดและให้เพลินนี้ หากจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ก็น่าจะแสดงผลให้โลกได้รับ ความสัมภร์มั่นคงนานนานแล้ว เท่าที่ปรากฏก็มีแต่ความฟุ่มเฟือห่อห่มอันเป็นลักษณ์สัจจะคนไม่ได้สติ ยับยั้งพอให้ก้ามตาบ้างเท่านั้น แสดงออกให้โลกเห็นอย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นที่น่าสลดสังเวชและทุเรศใจ ว่า โลกแห่งมนุษย์ที่อยู่ในสมัยคนเรียนมากรู้มากฉลาดมาก แต่ผลกลับมีแต่เรื่องภาระภารณ์เต็มบ้าน เต็มเมือง แทนที่จะมีสิ่งที่เป็นสารคุณสมกับสมัยคนฉลาดมีมาก

การส่งเสริมความงามทางรูปร่างอย่างอ กห้าอกตานั้น ย่อมเป็นการยังจิตใจของคนทุก เพศทุกวัยให้ห่อห่มลืมตัวลืมตา และห่างเหินต่อกำลังสัมภร์มั่นคงไปทุกวัน ผิดกับการส่งเสริม ทางคุณสมบัติ ภาระภารณ์ที่ต้องรักษาตัวอย่างอ่อนดีแก่เด็ก ๆ และคน หัวไปได้ดีเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

เรื่องภาระภารณ์นี้เป็นลิ่งที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคลและสัตว์ทั่วไปไม่บกพร่อง พอกจะมาสั่งสอน กันอย่างอ กห้าอกตาก ซึ่งแทนที่จะเป็นผลดีกับบุคคลเป็นผลเสีย ทั้งเป็นการขายหน้าและประจันตัวเอง ให้โลกพลเมืองดีหัวเราะ ชนิดเอื่อมและเคร้าเปล่า ๆ ทั้งนี้ เพราะต่างคนต่างมี ต่างคนต่างรู้ ต่างคน ต่างปฏิบัติ โดยธรรมชาติมันบังคับไปในตัว ยกที่จะฟันได้ถ้าไม่เก่งจริง มนุษย์และสัตว์ที่สืบทอดกัน มาเป็นเวลานานแสนนานจนถึงปัจจุบัน ไม่สูญพันธุ์ไปในระหว่าง ก็ เพราะต่างคนต่างรู้และปฏิบัติต่อ สิ่งนี้ด้วยความพอใจและถูกต้องเรื่อยมา จึงไม่ปรากฏว่ามนุษย์และสัตว์ขาดตลาด ยิ่งนับวันจะมากขึ้น จนจะหาโลกให้อยู่ไม่ได้อยู่แล้ว เพราะเต็มไปด้วยมนุษย์ ซึ่งเป็นนักรู้นักฉลาดในทางนี้อย่างพอตัว ด้วยกัน

ฤทธิ์สูงกรานต์ทาม

สุนัขหน้าเดือน ๙ เดือน ๑๐ คือเดือนสิงหา-กันยา ซึ่งเป็นฤทธิ์ที่เข้าคึกคบของ รุ้วสีกุญช์พิดพุพิด ตามากกว่าเวลาปกติธรรมชาติ (สุนัขทางภาคอีสาน) ฤทธิ์ดังกล่าวในสุนัขไม่อยู่ติดบ้าน ทั้งที่เป็นสัตว์ที่ชอบติดเจ้าของและเฝ้าบ้านดี เวลาปกติที่เข้าไม่คึกคบของ สุนัขบ้านอื่นเดินผ่านหน้าบ้านไม่ได้ เป็นต้องวิงไวล่ากวดและรุ่มกัดกันใหญ่เชียว แต่พอเจ้ากรรมณ์ตื่นนอนเท่านั้น ต่างตัวต่างออกจากบ้านวิ่งว่อนหากันทั้งตัวผู้ตัวเมีย โดยไม่มีเวลาค่าคืนเช้าสายป่ายเย็นได ๆ ทั้งสิ้น เสียงเท่าหอนและกัดกันอึกทึกครึกโครมตลอดเวลา แทนเสียงหูจะขาดสมองจะแตก เพราะทนต่อเสียงพากนี้ไม่ไหว ไม่ว่าบ้านใครรากับเปิดโล่งไว้เลย สัตว์พากนี้วิ่งเพ่นพ่านเข้าออกไปมาหากันได้ตลอดเวลา ไม่มีใครและตัวใดหึงหวงห่วงไขบ้านเรือนของตนเลย เป็นเวลาที่เปิดโอกาสให้กันเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย ที่เรียกว่าฤทธิ์สูงกรานต์ทาม

ข้าวปลาอาหารที่เคยกินตามเวลาหลังเจ้าของรับประทานแล้ว แต่เข้าไม่สันใจยิ่งกว่างานส่งงานต์ของเขา บางตัว ๒-๓ วันจะโผล่หน้าบ้านหาเจ้าของสักครู่หนึ่ง เอาอาหารให้ทันก็ได้กินให้ไม่ทันก็หายเสียไปเลย ขณะที่มาบ้านมองดูตัวชูบีดพอมโโซนงห่อกระดูก เดินรุ่มร่ามตัวมเตี้ยม เช่นน้ำเชหลัง เพราะความหมดกำลังและขาดอาหารไปหลายเวลา หู ตา จมูก ปาก ขาดวินจีกขาดเลอะไปหมด ตามแข็งขาลำตัวไม่มีขึ้นดี เติมไปด้วยรอยแผลเก่าแผลใหม่ที่ต่อสู้กันเพราะแรงของกามเมื่อฤทธิ์บ้ากรรมณ์ผ่านไปแล้ว บางตัวก็ตาย เพราะแรงกัดฉีกกัน บางตัวก็หอบร่างมาบ้านเจ้าของมองเห็นส่งสารต้องหายมาใส่แผลให้พรอตไปได้ บางตัวก็เป็นบ้ากามและตายไปเลย ปีหนึ่ง ๆ ในฤทธิ์นี้มาเลี้ยงและมาตายไปมาก ที่ยังมีชีวิตติดกลับมาบ้านก็รากับลอกคราบใหม่ เจ้าของต้องรักษาแผลให้เข้าแทนล้มแทนตาย ส่วนตัวพราน ในการล่าสัตว์และเฝ้ารักษาบ้านดี ซึ่งเจ้าของรักมากด้วยแล้ว ไปโคนหนมดคู่ต่อสู้เข้าหากลาย ๆ หมัด เวลากรอดตายกลับมาบ้านเจ้าของต้องเป็นภาระใหญ่ในการพยาบาลรักษา ทั้งนี้จะเป็นหมาชนิดใดก็ตาม ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้าน เจ้าของต้องรักษาเช่นเดียวกันและจำต้องส่วนรักษา อันจัดว่าเป็นภาระหนักใจไปทางหนึ่ง ไม่น้อยกว่าภาระและความกังวลทางด้านอื่น ๆ

ฤทธิ์ปกติที่กรรมณ์นอนหลับ สุนัขก็ปกติไม่ค่อยรุนแรงล่ายแล่เที่ยวโน่นเที่ยวนี่และกัดกันพอให้เสียมาดังฤทธิ์ที่กล่าวมา จึงพอทราบได้ว่ากรรมณ์เป็นสิ่งยั่วยวนกวนใจสัตว์โลกด้วยเล่ห์กลต่าง ๆ จนตามไม่ทันและเสียตัวไปเพรpareมันจนนับไม่ถ้วน แม้แต่สัตว์ก็ไม่เว้นที่จะถูกเกลี้ยกล่อมให้หลงเพลินและกัดฉีกกันจนถึงเป็นถึงตายด้วยอำนาจของมัน

มนุษย์เราเป็นสัตว์จัดตัว การล่่งเสริมกรรมณ์อย่างออกหน้าออกตา จนกล้ายเป็นลินค้าหารายได้รายรุยจากมัน โดยไม่คำนึงคุณค่าของมนุษย์ที่จะเสียไปเพรpareมันนั้น น่าจะส่อให้เห็นว่าความรู้ความฉลาดของเราซึ่งไม่สูงพอกับภูมิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ จึงไม่อาจแยกสิ่งเหล่านี้ (กรรมณ์) ออกปฏิบัติให้ละเอียดสุขุมกว่าเขาได้ ยังต้องไปหยิบยืมวิชาเขมาใช้อย่างออกหน้าออกตา ทั้งที่มนุษย์

ไม่เหมือนสักวัน การทำเช่นนั้นเป็นการส่งเสริมจิตใจที่เต็มไปด้วยสิ่งเหล่านั้นอยู่แล้วให้กำเริบรุนแรงยิ่งขึ้น ผลที่ตามมาก็คือความเลี้ยงด้วยแก่ไม่ตกร้าวไม่แก่ที่ตันเหตุ

คนใด บ้านใด เมืองใด หรือโลกใดก็ตาม ที่ชอบส่งเสริมภาระณ์ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเห็นว่าร่ำรวย เป็นความสุขความสนุกในเริง โดยไม่คำนึงผลเสียหายอันใหญ่หลวงที่จะตามมาอยู่แล้ว คนนั้นบ้านนั้นเมืองนั้นต้องโดนภัยพิบัติหากความสงบสุขมีได้ แต่จะเต็มไปด้วยความยุ่งเหยิงวุ่นวายนานประการ ซึ่งลงท้ายก็คือการกัดจิกกันด้วยการแย่งอำนาจจากบุญญาภิสัมภาณ์ โดยสันดานอันต่ำธรรมนั้นแล อาวุธสุนัขที่ต่อสู้กันมีเพียงเขี้ยวกับกำลัง ส่วนอาวุธของคนมีร้อยแปดชนิด ทำอันตรายกันได้ไม่ประมาณ จนทางลินสุสัตุไม่ได้ถ้าไม่ยอมเห็นโทษของมัน แล้วปฏิบัติตามหลักของพลเมืองดีมีศีลธรรมเป็นเบื้องพิถีพิทางเดิน ซึ่งจะพอมีทางสงบเย็นได้โดยลำดับ เพราะธรรมเป็นยาแก้โรคภัยในชนิดต่าง ๆ มีโรคบ้ากาม เป็นต้น

การศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม และมีธรรมในใจ คนเราย่อมเห็นใจกันไปเอง

ไม่มีอะไรจะเป็นเครื่องสมัครสมานใจและกายของมวลมนุษย์ ให้แบบสนิทกันได้ยิ่งกว่าธรรมใจมีธรรมใจย่อมอ่อนโยนไปเองตามลำดับที่ธรรมมีในใจกันน้อย สิ่งที่ทำให้แสงแหงใจทั้งตนและผู้อื่นสัตว์อื่นนั้น ล้วนแต่ข้าศึกที่แทรกสิ่งอยู่ภายใต้โดยที่ผู้นั้น ๆ ไม่อาจทราบได้ มิหน่ายังกล่อมให้คนลืมตัว เช่นใจว่าตัวมีราค่าราคาสูงกว่ามนุษย์เดินดินกินข้าวด้วยกันเสียอีก ทั้งที่ตัวมักกล่อมคนเองไม่มีราค่าราคอะไรเลย ถูกท่านผู้ฉลาดในธรรมประณามและขับไล่เรื่อยมาจนปัจจุบัน

สิ่งที่จะประชญาณค้นพบนั้นคือธรรม อันเป็นธรรมชาติอ่อนโยนนุ่มนวลมากดังที่กล่าวมา จึงขอได้เชื้อประชญาณผู้รู้เห็นของจริงคือธรรม และนำของจริงมาสั่งสอนโลกเดิม จะเกิดความสงบสุขประจำกษัติใจ นับแต่ตัวเอง ครอบครัวผัวเมีย ลูกเต้าหلامเหลน ญาติมิตรเพื่อนฝูง สังคม ตลอดวงราชการ แผนกต่าง ๆ จะกล้ายเป็นคนละโลกขึ้นมาในท่ามกลางแห่งผู้ปฏิบัติธรรมนั้น ๆ เพราะธรรมเป็นธรรมชาติพอดีสม่ำเสมอคงเล้นคงความอยู่ตลอดมา ผู้มีธรรมจะเป็นผู้รู้จักประมาณในทุกสิ่งที่เกี่ยวกับตน การกินก็รู้ประมาณความพอดี การจับจ่ายใช้สอยก็รู้ประมาณความพอดี การนุ่งห่ม การแต่งเนื้อแต่งตัวก็รู้จักประมาณความเหมาะสมสมล้าหรับตน ธรรมหากสักกิจให้ระลึกรู้ว่าอะไรพอดีไม่พอดีอะไรควรไม่ควร และพยายามแก้ไขดัดแปลงไปตามนั้น จนกล้ายเป็นความพอดีกับสิ่งเกี่ยวข้องทั่ว ๆ ไป

สิ่งที่น่าอับอายคนต่างชาติเข้าอยู่เสมอไม่เจิดจางก็คือการซื้อ ซื้อไม่อื้น มีอะไรผ่านเข้ามาพานสายตาเป็นต้องซื้อ ซื้อย่างไม่มีปรานีปราศรัย ซื้อย่างไม่คิดไม่ต่องว่าเงินจะหมดไปมากน้อยเพียงไร ลิ่งของนั้นเป็นอย่างไร จำเป็นไหม ซื้อจนเป็นนิสัยเข็นสมอง ถ้าไม่ได้ซื้อต้องปวดหัว กินยาแก้ปวดก็ไม่หายถ้าไม่ได้ซื้อเสีย พอซื้อแล้วและเงินเกลี้ยงกระเปาแล้วหายเองไม่ต้องกินยา นี่นับว่าเป็นนิสัยจะพาให้เด็ก ๆ เสียไปด้วยได้โดยไม่ต้องลงสัย กับการแต่งตัวโก้หรา และมักจะโกหรุตลอดกาล

สถานที่ด้วย ไม่ทราบเฉพาะเวลาnoon เวลาอาบนำ้ เวลาเข้าครัว จะโกหกอยู่ในห้องนอน ห้องนำ้ และห้องครัวหรือเปล่า ตอนนี้เรียนไม่ถึง

เครื่องนุ่งห่มใช้ไม่กี่หนึ่งทิ้ง แล้วหาซื้อใหม่ทิ้งที่ก็เป็นคนๆ เดียวกันนั่นแล จะเอามาประดับตกแต่งอย่างไรก็คือคนๆ นั้นอยู่โดยดี จะให้มันแปลงต่างจากคนๆ นั้นไปเป็นคนใหม่กันอีก เดย เป็นอยู่อย่างไรมันก็เป็นอย่างนั้น จะให้ยิ่งขึ้นไปด้วยยศถาบรรดาศักดิ์ เพราะการแต่งตัวโกหกเป็นไปไม่ได้ ดีไม่ดีอาจจะเป็นทำนองเขาแต่งตัวให้ลิงก์ได้ โดยไม่เลือกการเกง ใส่ถุงน่องรองเท้า ใส่หมวกที่ทันสมัยๆ อย่างเต็มยศให้มัน แล้วจึงโยนลิงตัวนั้นเข้าสู่สังคมมนุษย์ดูจะเป็นอย่างไรบ้าง ฐานะมันจะดี และกล้ายเป็นคนขึ้นมาได้ไหม เจพะลิงนั่นคงโกร้าว่าเริงแน่นอน เพราะความดีใจภูมิใจ แต่มนุษย์ เล่าจะเห็นมันเป็นอย่างไร น่ากลัวจะหัวเราะกันพันแห่งนั่นแล นี่ก็เกรงเรขาจะหัวเราะพวกเรามี่อนกัน จึงควรระวังไว้บ้าง เงินจะได้พกผ่อนสบายไปเป็นเวลาๆ ไม่ถูกรบกวนโดยไม่จำเป็นจากยักษ์พลาญเงิน เจ้าของก็จะเบาการะความกังวลวุ่นวายลงได้ตามสมควรอันเป็นผลแห่งความรู้จักระมาน เด็กๆ ก็จะไม่เลียนนิสัย เพราะผู้ใหญ่สุรุ่ยสุร่าย ส่วนใหญ่ก็จะพโลยได้รับความมั่นคงไปด้วย

ความมั่นคงแห่งเศรษฐกิจของชาติ

คำว่าชาติ ไม่ว่าชาติใด จะต้องอยู่ได้ด้วยความมั่นคงและสมบูรณ์เท่าที่ควรแห่งเศรษฐกิจ อันมีเครื่องอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญแห่งความเป็นอยู่ของคนทั้งชาติ ผู้เป็นคนของชาติต่างมีความรู้สึก ระลึกถึงชาติของตนอยู่เสมอว่า เป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าสิ่งใดที่จะช่วยกันส่วนรักษา เพราะเป็นสิ่งอาศัย ฝากเป็นฝากตายของคนทั้งชาติเหมือนบ้านเรือนที่อยู่หลับนอนเป็นที่ฝากเป็นฝากตายจะนั้น แม้จะทำงานส่วนตัวตามอธิษฐานของโลกเสรีซึ่งผลได้เสียเป็นของส่วนตัว ก็ควรคิดเสมอว่าจะไม่ให้งานนั้นๆ กระทบกระเทือนต่อสมบัติหรือเศรษฐกิจแห่งชาติให้ร่อรอยรองไปเพรงานส่วนตัวบั้นทอน การซื้อขายเกี่ยวกับโลกภายนอก ผู้ปกครองประเทศควรพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ ไม่นำความเห็น แก่ตัวเข้าไปทำลายเพราระความเห็นแก่สินจ้างร่วงอันเป็นนิสัยฝังลึก ถ้าไม่อาจจบอาเสี่ยมเข้าเจ้าอย่างจริงจังไม่มีวันออก อันนี้แลคือเครื่องทำลายส่วนรวมโดยแท้แน่นิ่ง ทั้งจะไม่พ้นความเป็นตัวการบั้นทอนบ่อนทำลายสมบัติหรือเศรษฐกิจของชาติโดยอำนาจหน้าที่นั้นๆ ไปได้

สินค้าต่างๆ ที่สั่งซื้อเข้ามาแต่ละประเภท จำต้องได้รับความเห็นชอบยินยอมจากเจ้าหน้าที่ผู้ปกครองแผนกนั้นๆ โดยทางเหตุผลหรือหลักการ ประเภทใดที่เห็นว่าเรายังไม่สามารถผลิตขึ้นเองได้ จำต้องอาศัยเขา สิ่งนั้นก็มีเหตุผลที่จำต้องสั่งเข้ามาด้วยความจำเป็นและเห็นประโยชน์จากสิ่งนั้นจริงๆ ประเภทใดที่เราสามารถผลิตทำได้ ไม่จำต้องอาศัยประเทศอื่นเขา ก็ไม่ควรสั่งเข้ามา จะเป็นการทำสิ่งที่มีอยู่ ผลิตได้ภายในประเทศให้ลดคุณภาพและราคางไป จนกลายเป็นของเศษเดนที่

คุณภาพยังดีอยู่ ทั้งจะมาเป็นการฝากดูดกินเนื้อหนังของเราให้หมดไป ซึ่งเป็นการสูญเสียเงินตราของชาติมากมายโดยใช่เหตุ และเป็นความบกพร่องของคณะผู้ปกครอง

ความจริงสิ่งที่มีอยู่แล้ว ทั้งใช้ประโยชน์ได้ดี ทั้งยังใช้ประโยชน์ได้ตามฐานะของสิ่งนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสมบัติครอบครัวหรือสมบัติของประเทศ เจ้าของครอบครัวและเจ้าของคือผู้มีหน้าที่ปกคล้องประเทศ ควรจะภูมิใจในสมบัติที่มีอยู่ของตน จะเป็นแนวทางระงับความสุรุ่ยสุร่ายเสียได้หนึ่ง จะระงับความทะเลาะวันฟุ่งเพื่อเลือกขอบเขตแห่งความพอดี คือความสันโดษ ซึ่งตามหลักธรรมของชาวพุทธว่า สมบัติภูมิ ปรัม ณ ความยินดีตามสิ่งที่มีอยู่เป็นทรัพย์อันพึงใจอย่างยิ่งหนึ่ง จะทำให้ครอบครัวและบ้านเมืองมีหลักมีเกณฑ์มีขอบเขตเหตุผลหนึ่ง จะเป็นแนวทางให้อันชนรุ่นหลังได้ยึดตัวอย่างอันดีนี้ไว้เป็นหลักปฏิบัติต่อไปด้วยความรับรื่นดีงามหนึ่ง สมบัติเงินทองทั้งในครอบครัวและในประเทศมีผู้รักษาและประทับนิ่ง ไม่รู้ให้เหลือรำคาญแบบสมบัติไม่มีเจ้าของหนึ่ง คนในครอบครัวและประเทศชาติมีหลักใจหลักทรัพย์ประจำตนหนึ่ง ต่างจะได้เห็นคุณค่าของเงินและคุณค่าของใจที่มีการรักษาไว้ให้คุณแก่ตัวเรา ผิดกับการปล่อยตามอารมณ์ใจชอบอยู่มากหนึ่ง

เพราะทรัพย์สมบัติทุกชนิดทั้งที่เป็นของส่วนตัว ส่วนครอบครัว และส่วนรวมของชาติ ย่อมสำคัญอยู่ที่จิตใจผู้รับผิดชอบในสิ่งนั้น ๆ ถ้าใจไม่ชอบเขตมีเหตุมีผล สมบัตินั้น ๆ ก็เป็นประโยชน์แก่ผู้เป็นเจ้าของตามฐานะของมัน หากใจเหลิงลีมตัวเสียอย่างเดียว สมบัตินั้น ๆ อาจกลایเป็นข้าศึกแก่ตัวได้ เพราะใจพาให้เป็น ฉะนั้นบรรดาสิ่งที่มาเกี่ยวข้องจึงขึ้นอยู่กับเราผู้เป็นเจ้าของจะพาให้เป็นไป เช่น เงิน ๑๐๐ บาทนึ่งนำไปซื้ออาหารมาเลี้ยงครอบครัว ๑๐๐ บาทนึ่งนำไปซื้อยาแก้โรคสำหรับตนหรือครอบครัวย่อมสำเร็จประโยชน์ต่าง ๆ กัน และ ๑๐๐ บาทนึ่งนำไปซื้อสุราฝัน ๑๐๐ บาทนึ่งนำไปซื้อเอโรอีนมาสูบ เป็นต้น ก็เป็นโทษไปอีกทางหนึ่งต่าง ๆ กันจากเงินของตัวคนเดียวกัน แต่สำคัญในการปฏิบัติต่อทรัพย์สมบัติผิดหรือถูกต่างกัน ผลย่อมอำนวยตามนั้น แม้อย่างอื่น ๆ ที่ใช้สมบัติไม่ถูกทางจนกลایเป็นโทษแก่ตัวและผู้เกี่ยวข้อง ก็พึงทราบโดยนัยนี้

ดังนั้นความมีหลักใจจึงเท่ากับมีหลักทรัพย์ คนทั้งคน บ้านทั้งบ้าน เมืองทั้งเมือง ตลอดทั้งประเทศ ถ้าขาดหลักใจคือเหตุผลเป็นเครื่องรับรอง ย่อมไม่อาจตั้งตัวให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงได้ เช่นเดียวกับต้นไม้ที่ไม่มีรากแก้ว ย่อมจะโค่นล้มลงได้อย่างง่ายดาย ผิดกับต้นไม้ที่มีรากแก้วฝังลึกเป็นใหญ่ การที่บ้านเมืองแสดงอาการโยกคลอนด้วยอาการต่าง ๆ ก็เพราะขาดหลักใจที่มีเหตุผลโดยชอบเป็นเครื่องค้ำประกัน แต่คนที่มีหลักใจ มีความฉลาดและเป็นคนดีมีจำนวนน้อย ในจำนวนคนเป็นสิบ ๆ ล้านก็ไม่สามารถรักษาสมบัติของชาติและความสงบภายใน ตลอดความมั่นคงของชาติได้ ถ้าต่างคนต่างไม่ช่วยกันคิดช่วยกันรักษาด้วยความสามัคคีกันจริง ๆ

คนไทยเราส่วนมาก (นับหลวงตาเข้าไว้ด้วย) เท่าที่สังเกตความสามัคคีเพื่อเห็นแก่ส่วนรวม รู้สึกจะด้อยเต็มที่จนน่าวิตก แต่ความเห็นแก่ตัวและเอาตัวรอดนั้นรู้สึกจะมีชาดดีน และเพิ่มขึ้นทุกวันตามจำนวนคน เรื่องหลังนี้แลที่ย้อนรอยมาทำลายประเทศชาติรวมทั้งผู้เอาตัวรอดด้วยอย่างหลีกไม่พ้น ถ้าไม่พากันป้องกันด้วยความสามัคคี ไฟทั้งไกลทั้งไกล ซึ่งกำลังลุกไหม้มาใกล้ชิดติดตัวกันทุกคน เพราะความเห็นแก่ตัวเพื่อเอาตัวรอดเป็นชั่วนาน ช่วยกันจุดขึ้นมาเองโดยไม่รู้สึกตัวก็มี โดยเจตนา

ก็อาจมี ได้สะดุจใจคิดบ้างหรือเปล่าก็ทราบไม่ได้ กลัวว่าจะมัวเพลินว่าตนจะร่าเริงสวยงามเบิกบานใจ ด้วยความหวังจะเสวยสมบัติประเภททำลายอย่างทันต่ออยู่รำไร ไม่ยอมตื่นจากภัยประเภทจะพาให้ ใจดึงบ้างเลย

หากยังไม่สะดุจใจตื่นตัวช่วยกันคิดแก่ไข ก็กลัวจะเห็นแต่เล้าค่านแห่งความเดยเป็นอิสระ ซึ่ง กล้ายเป็นความหลังชนิดสายเกินแก้เสียแล้ว นิลัยฟุ่งเพื่อเห่อเพิ่มเหมือนลงได้แก้ว เป็นสนิมฝังลึกอยู่ ภัยในจิตใจและแก่ยาก หากไม่สนใจแก้ก็จะเกิดความเสียหายแก่ตนและส่วนรวมไม่มีทางสันสุดยุติ แม้กุลบุตรสุดท้ายภัยหลังก็จะพลอยรับมารดกตกทอดสืบต่อ กันไปเรื่อย ๆ จะเต็มไปด้วยบุคคล ประเภทลีมตัวมัวสุน โดยหารคุณเป็นหลักใจไม่ได้ คำว่าเป็นไท เป็นอิสระ ก็จะได้แต่ชื่อแต่นาม แต่ มองหาเนื้อหนังติดกระดูกไม่มี เพราะถูกดูดซึมจากคนประเภทคอยหาช่องโอกาสจากคนที่ลีมตัวไป กินหมด

ความเป็นท่าสเป็นน้อยเขาย่างลึกับและเปิดเผยนั้นเรามิ่อยากได้ยิน แต่ลิ่งที่เป็นและผู้ที่ เป็นท่าสเป็นน้อยเขานั้นคือผู้ไม่อยากได้ยินมาเป็นเสียง ทั้งนี้เพราะความเชื่อกันไม่ได้พอด้วยรวมทั้ว เข้าทุนกันทำงานใหญ่ ๆ เป็นชั้นเป็นอันเพื่อตั้งเป็นหลักเป็นฐาน พอเริ่มรวมหัวก็เริ่มร้าวไหลแตกซึ่ง สุดท้ายก็ล้มจมไปไม่รอด คนที่เข้าเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นหลักเป็นฐานมั่นคงได้ ล้วนแต่มีความเชื่อกันได้ ล่มหัวใจท้ายด้วยกัน ไม่คิดแหกแนวเพื่อความร่าเริงแต่ผู้เดียวในท่ามกลางแห่งความทุกข์ ของผู้ร่วมงาน มีความชื่อสัตย์สุจริตต่อกันทุกด้านทุกแขนง ความไวใจกันไม่ได้ ย่อมจะร่วมงานร่วมใจ ต่อกันไม่ได้อยู่เอง จะซื้อก็จำยอมให้เข้าตั้งราคากลางและซื้อให้เอง จะขายก็จำยอมให้เข้าตั้งราคากลางและขาย ให้เอง ตัวเราไม่มีทางเป็นเนื้อเป็นหนังของตัวได้ เพราะความสามัคคีกันไม่มี เชื่อกันไม่ได้ คนหนึ่ง ไม่ขายแต่คนหนึ่งก็ต้นไปขายในราคานี้ไม่ควรขาย คนหนึ่งไม่ซื้อแต่อีกคนหนึ่งก็ต้นไปซื้อในราคานี้ไม่ ควรซื้อ ไม่มีความสัตย์ความจริงต่อกันตามที่ตกลงกันไว้ ทำแบบเอามือเขียนแต่แล้วก็ลบมันเสียด้วย ฝ่าเท้าเอาดื้อ ๆ อย่างนั้นเอง

เมื่อคนไม่ซื้อสัตย์ต่อกัน เพื่อนไม่ซื้อสัตย์ต่อเพื่อน คนในวงงานเดียวกันไม่ซื้อสัตย์สุจริตต่อกัน ก็เท่ากับตัดแข็งตัดขาดของตัวเองให้ก้าวเดินไม่ได้ สุดท้ายก็ไปไม่รอด เพราะปิดทางตัวเอง ทุบหน้าอ ข้าวตัวเอง ทำงานอะไรก็หยุดชะงักและลงเอยด้วยความขาดทุนและล้มละลาย เพราะตัดแข็งตัดขาดกัน ด้วยความเห็นแก่ตัว เอารัดเจ้าเปรียบเพื่อนฝูงตามนิลัยหยาบคายที่กรุงรังออยู่ในลันดาน นิลัยอันนี้แล กันทางเดินของคนเราให้ไว้ใจกันไม่ได้ รวมตัวกันเพื่อกิจการต่าง ๆ มีการซื้อขายเป็นต้นไม่ติด เพราะ ตัวนิลัยสันดานเห็นแก่ตัว เอารัดเจ้าเปรียบเข้าขัดขวางและทำลาย

สัตว์ที่เกิดในบ้านของเราเอง เช่นวัวควายหมู เป็นต้น ย่อมถือเป็นสมบัติกันถุง เพราะไม่ได้ซื้อ ด้วยราคางินบาทเงินตรา มีแต่การบำรุงรักษาให้เจริญเติบโตขึ้นอย่างเดียว หากขายได้เท่าไรก็เป็น กำไรสุทธิเท่านั้น ไม่ต้องหักต้นทุนในราคาก็ซื้อออก ผิดกับสัตว์ที่ซื้อเขามา สมบัติหรือวัตถุต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในบ้านในเมืองเรา ก็เป็นราสมบัติกันถุงของบ้านเมืองเรา จึงควรซ่วยกันส่งเสริม เป็นองตันก์ เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้ผลิตผู้ทำ จะได้มีแก่ใจมากขึ้นด้วยความอุตสาหะวิริยะ แม้คุณภาพจะยังไม่ดี พอนั้นเริ่มแรก ก็ควรอุดหนุนด้วยความเห็นใจที่อยู่ด้วยกัน ต่อไปก็จะค่อยดีขึ้นไปเรื่อยเมื่อมีกำลังใจ

เพราะได้รับการอุดหนุนจากเพื่อน ๆ ที่มีเมตตาใจอารี นานไปคุณภาพก็ดีและดีเช่นเดียวกับของคนอื่น ๆ ที่เข้าช้านาญงานช้านาญหาเงินกับคนไทยเรา

การช่วยอุดหนุนและส่งเสริมกัน เป็นทางที่จะให้เศรษฐกิจของบ้านเมืองเป็นปึกแผ่นมั่นคง เงินตราไม่ร่วงไหลไปในทางที่ไม่จำเป็น บ้านเมืองย่อมจะมีเนื้อเมืองเป็นของตัวขึ้นมา โดยไม่ต้องอาศัยลมหายใจจากจมูกคนอื่นมาหายใจทั้งที่จมูกของเราอ่อนยุ่ง อาศัยเดินด้วยลำแข็งของเรางดีกว่าอาศัยลำแข็งคนอื่น เวลาเข้าปิดจมูกและไม่ให้ลำแข็งมาพาเดิน เราจะมีทางช่วยตัวเองได้ไม่ตายเป็นแบบลื้นท่า การที่คนเรามีจมูกแต่ไม่ยอมหายใจด้วยจมูกของตัว ไม่ฝึกหัดเดินด้วยขาของตัว ปล่อยให้เป็นคนพิการง่ายเปลี่ยนเสือกคลานด้วยความเมื่อยชาไม่เอาไหน โดยไม่คิดและมองดูคักคั่งคีรีของตัวที่เป็นมนุษย์เหมือนเขา เป็นอาการของคนที่สร้างความลื้นท่าให้กรุงรังแก่บ้านเมือง จนตัวเองและกุลบุตรทางก้าวเดินไม่ได้ ซึ่งเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งแก่พวกราษฎร์เป็นมนุษย์เต็มภูมิเหมือนโลกทั่วไป

เราเดินไปตามถนนหนทางเจอคนพิการง่ายเปลี่ยนเสียอวัยวะส่วนต่าง ๆ ที่นั่งนอนอยู่ด้วยความลื้นท่าตามข้างถนนเพราะช่วยตัวเองไม่ได้ ทำให้เกิดความสูงสารจับใจและปลงธรรมสังเวช่าว่ากรรมของสัตว์ หากพอกสองเคราะห์ให้หานด้วยวัตถุต่าง ๆ ก็สังเคราะห์ให้หานไปตามเกิดตามมี ในฐานะเพื่อนมนุษย์และสัตว์โลกที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน แต่เมื่อเห็นคนง่ายเปลี่ยนทั้งที่อวัยวะทุกส่วนยังดีอยู่ เติมบ้านเติมเมืองด้วยอาการเมื่อยชา ทำให้น่าทุเรศและอ่อนใจ จะปลงกรรมฐานดังที่เคยปลงก็ปลงไม่ลง เป็นอารมณ์ค้างอยู่ในหัวอก จึงกรุณาทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออกรได้ช่วยปลงด้วย เพราะบ้านเรามีเมืองเรชาติของเรายังไม่หมดคุณค่าสาระที่จะควรปลงแบบกรรมของสัตว์ ดังคนพิการอยู่ตามข้างถนน

ความมั่ยสัตส์ คือความส่วนรักษา ถ้าเป็นกริยาหรือคุณสมบัติของคน ได้แก่บุคคลที่มีนิสัยประหด มีความไฟใจในสมบัติต่าง ๆ ที่มีอยู่ในครอบครัวและงานที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง มีการส่วนรักษาและเก็บไว้ในที่ปลอดภัยอย่างเป็นระเบียบงานตามมาตรฐาน ไม่ทิ้งเรียดสาดกระจาภากับของไม่มีค่าทั้งที่อาศัยลิ้นน้ำ อยู่ตลอดวันเวลา การใช้สอยก็รู้จักประมาณของตนและประมาณของลิ้นน้ำ ว่าจะควรใช้มากน้อยเพียงไร จึงจะพอดีกับฐานะของตัวและฐานะของลิ้นน้ำ ไม่ให้เลยเดิดอันเป็นความลื้มตัว การจะมีความลุขได้พ่อประมาณย่อมขึ้นอยู่กับความประหดในสมบัติลิ้นของ หากขาดความประหดก็กล้ายเป็นความลีมตน ความลีมตนทำคนให้เป็นคนสุรุ่ยสุร่ายไม่มีขอบเขตเหตุผล จับจ่ายใช้สอยเท่าไรไม่เพียงพอ ความไม่มีเพียงพอ ก็เช่นเดียวกับการเพิ่มเชื้อไฟให้มีกำลังและแสดงเปลาอย่างขึ้น

อันความสุขนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความมีสมบัติมากอย่างเดียวดังที่เข้าใจกัน แต่ขึ้นอยู่กับความรู้จักใช้รู้จักประมาณแห่งความพอดีต่อการบริโภคใช้สอยต่าง ๆ ประกอบด้วย และเป็นคนไม่ลีมตัวว่ามีสมบัติมาก มีความฉลาดมาก มีอำนาจมาก มีบริษัทบริวารมาก ต้องการอะไรย่อมได้ตามใจหวัง นั่นเป็นความคิดที่จะทำให้บุคคลลีมตัวแล้วริทำในสิ่งไม่ดีต่างหาก ซึ่งจะย้อนกลับมาเป็นทุกข์แก่ตัวเอง มิใช่ความคิดที่จะให้เกิดความสงบราบรื่นชื่นใจเสมอไปเหมือนความไม่ลีมตน และปฏิบัติตัวอยู่ใน

ความประทัยด้มด้วยสต์ อันเป็นทางของปราชญ์ที่ท่านเคยดำเนินมาด้วยความสวัสดิมงคล
พระพุทธเจ้าและสาวกเป็นตัวอย่างอันดีงามแก่โลกตลอดมา มี

ลิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเรางูเป็นเจ้าของแต่ละชิ้น ล้วนต้องแสวงหามาด้วยกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังสติปัญญาในลักษณะต่าง ๆ กัน จึงควรเห็นคุณค่าของลิ่งนั้น ๆ ควรบริโภคใช้สอยให้สมน้ำสมเนื้อที่ชื่อหมายจากลำบาก ควรดัดแปลงก็ตัดแปลง ควรซ่อมแซมก็ต้องซ่อมแซมไว้ใช้ ควรปะกีบะ ควรซุนกีชุน จนหมดกำลังที่จะให้ประโยชน์ต่อไปแล้ว จะทิ้งก็ควรแก่เหตุผล ความสุรุ่ยสุรุ่ยใช้จ่ายไม่มีประมาณแห่งความพอดีหมายความเข้ารับรอง ย่อมเป็นภัยแก่ตน เหมือนนำเพชรมาทำลายสมบัติและตัวเอง

คำว่าของใหม่ เช่น เสื้อกางเกงใหม่ เครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ ใหม่ ถ้วยชามจานเครื่องหุงต้มทำครัวใหม่ ถุงน่องรองเท้ารถใหม่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เมื่อมาถึงมือที่แรกก็ใหม่ แต่พอมาคละเคล้ากับตัวเราซึ่งเป็นของเก่า ที่เต็มไปด้วยสิ่งหมักดองทั้งภายในภายนอกภายใน ลิ้งดังกล่าวนั้น ๆ ก็จำต้องเตรียมของและครัวครัวไม่น่าดูไปด้วย ต้องจะล้างเช็ดถูซักฟอกกันบ่อย ๆ ไม่เช่นนั้นก็ไม่น่าใช่น่าดู หากคิดเอาร้าวซึ่งเป็นของเก่าแก่ เป็นแต่ชอบใช้ของแปลง ๆ หลากลี เข้าไปเทียบกับสิ่งต่าง ๆ มีเครื่องนุ่งห่มใช้สอย เป็นต้นบ้าง ก็พอจะยับยั้งความฟุ้งเฟ้อห่อเหมินได้ พอมีความสุขในครอบครัวไม่เดือดร้อนวุ่นวายจนเกินไป การแต่งตัวเพื่อไปในงานพิธีต่าง ๆ ก็ไม่พะรุงพะรังด้วยเครื่องแต่งกายชุดต่าง ๆ จนเกินพอดี ทึ่งเป็นการประทัยด้วยร้ายไวเพื่อความจำเป็นอย่างอื่นได้อีกมากมาย

ถ้าพูดตามความจริงแล้ว หากกิจการทางอาชีพได้พยายามขวนขวยให้หัดเที่ยมกันหรือยิ่งกว่าเครื่องแต่งกายชุดต่าง ๆ ราคาแพง ๆ ก็พอจะมีความสุขและปลดปล่อยการที่เคยหนักหน่วงถ่วงจิตใจลงได้มาก แม้อย่างอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นก็น่าจะพลด้อยมีประมาณไปด้วย แต่การแกนนิสัยอันฝังลึก ซึ่งเป็นเครื่องกวนใจและสมบัติเงินทองไม่หยุดหย่อนนี้เป็นสิ่งที่แก้ได้ยาก หากไม่ไฟใจต่อหลักเกณฑ์และเหตุผลเพื่อตัวเองและครอบครัวตลอดส่วนรวมจริง ๆ ก็ไม่อาจแก้ได้ ดีไม่ดีอาจทำให้บรรรทมที่ท่านสอนให้มีขอบเขตเหตุผล เพื่อ darm ตนด้วยความผาสุกเย็นใจ ก็เป็นได้ หว่าสอนไม่เข้าเรื่องเข้าราวที่จะปฏิบัติตามได้ ลงท้ายก็ปล่อยตามนิสัยเพชฌชาตตามแต่จะสังหารทำลายสมบัติและตัวเองตามใจชอบโดยไม่มีกรรมการมาแยกได้ ถ้าเจ้าของไม่คิดแยกเอง

ต้องขออภัยเรียนกับพี่น้องชาวไทยชาวพุทธทั้งหลาย ในฐานะที่เป็นเพื่อนทุกข์ยากด้วยกันมานาน หากผิดไปจากความจริงทั้งที่ไม่มีเจตนา พูดถึงการแต่งกายแล้ว ไม่ว่าบ้านนอกในเมือง เมืองเล็ก เมืองใหญ่ คนไทยเรารู้สึกสนใจและแต่งได้ชนิดโก้หรูเป็นพิเศษพอ ๆ กัน ยกจะหาตัวจับได้ และรู้สึกจะเป็นที่เบาใจแก่คณะอาจารย์ผู้ฝึกหัดวิชาแขนงนี้มาก ไม่เหมือนคณะอาจารย์ที่สอนวิชาแผนกอื่น ๆ ซึ่งได้รับความนิยมจากนักศึกษาเรียนรู้ บางแห่งถึงกับรวมหัวกันเดินขบวน ขับอาจารย์กมี จับอาจารย์เข้าห้องขังเหมือนผู้ต้องหา กมี แต่วิชาแขนงนี้รู้สึกพอใจ ทั้งคณะอาจารย์ ร้านค้า ลูกค้า และคณะศิษย์ทั้งหลายเรื่อยมา ไม่เคยมีปฏิกริยาต่อกัน เมืองไทยเรามีความเจริญในด้าน วัฒนธรรมการแต่งกาย จนคนเมืองนอกอย่างเราสู้เมืองไทยไม่ได้ ผู้เขียนไม่อาจทราบได้ว่า สมัย บรรพบุรุษของคนไทยที่นำประเทศชาติมาจนถึงปัจจุบัน ท่านพำนีนิยมแต่งกายแบบไหนกัน เพิ่งมาพบเห็นตอนที่รู้สึกว่ามานี้เอง

แต่อย่างไรก็ตามสิ่งดีงามเหมือนกัน ย่อมไม่นอกเหนือความรู้ความฉลาดของคนผู้ต้องการสารคุณไปได้ การที่อ่อมแบบกระต่ายตื่นตูมย่อมเป็นการเสียนิสัยของคนหมู่มาก และทำลาย ขนบประเพณีอันดีงามให้เสื่อมสูญไปได้ไม่อาจสังสัย ทั้งเป็นการแสดงให้โลกเห็นว่าเรามีหลักยึด ใจ เลื่อนลอย อะไรผ่านเข้ามาก็คัวເຫຼົາ ซึ่งส่วนมากก็เป็นเครื่องทำลายส่วนใหญ่ไปในตัวทั้งที่ไม่มีเจตนา ขับนธรรมเนียมประเพณีของไทยเราเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรม ที่บรรพบุรุษกลั่นกรองจากมาจาก พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันสวยงามไม่เจิดจรัสเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ดังจะเห็นได้จากความเคารพระหว่างเด็กต่อเด็ก ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ระหว่างพ่อแม่กับลูก ระหว่างนักเรียนกับครู ระหว่างเจ้านายกับราชภูมิ ระหว่างเจ้านายผู้น้อยกับเจ้านายผู้ใหญ่ เป็นไปด้วย ความอ่อนโยนสันทิใจแบบพี่กับน้อง พ่อแม่กับลูก ครูอาจารย์กับลูกศิษย์ วัดกันจริง ๆ ไม่มีอาการ ทะเลง่อกหอยิ่งแฟงอยู่กับการแสดงออกต่อกันเลยทั้งสองฝ่าย การนุ่งห่มก็เป็นไปอย่างเรียบ ๆ และรู้จัก ฐานะของตน ๆ ทั้งที่อยู่ที่ชั้นไม่高等ทางด้านความคุ้ดใจ หากจะพากันรักษาไว้ก็ไม่มีอะไรเสียหาย นอกจะจะรบเรื่องดีงามไปตลอดกาลยาวนาน และเป็นหลักยึดแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไป ก็จะกล่าวเป็น บ้านเมืองที่มีหลักมีเกณฑ์อย่างน่าชม

